Poštnina plačana v gotovini.

Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1·—, na 16 straneh Din 2·—, mesečna naročnina Din 20·—, za tujino Din 30·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Slomškov trg štev. 4.

Št. 99 | Ljubljana, petek, dne 26. septembra 1930 | Leto I.

Vzroki prekinitve pogajanj med Francijo in Italijo

Obupni napori fašistovskega tiska, da bi zvalil krivdo na Francijo - Ponesrečen poskus izsiljevanja z izidom nemških volitev - Možnost skorajšnje obnovitve pregovorov diplomatskim potom

Rim, 25. septembra. n. Neuspeh italijansko-francoskih pogajanj glede na ureditev pomorskega vprašanja je spravil v veliko napetost ves fašistovski tisk. Rimski listi trdijo, da odgovornost za ta neuspeh ne more biti na italijanski strani, nego na francoski. Med tem je francoski in britanski tisk že objavil razloge, ki so onemogočili nadaljnja pogajanja. Organ britanske vlade »Daily Herald« je očitno povedal, **da je nenadne zaključitve pogajanj med Francijo in Italijo kriva Italija sama.** Fašistovski listi zaradi tega grobo napadajo francoske in angleške liste in pravijo, da so njihove trditve tendencijozne in lažne in da je njihov namen edino ta, da izpodbijejo fašizmu njegovo avtoriteto in da ga žalijo pred nepoučeno javnostjo. V obrambo postopanja italijanske vlade na teh pogajanjih so objavili fašistovski listi poročila, v katerih govorijo o razgovorih, iz katerih pa se ne da razbrati, da je baš Italija ona, ki ni odgovorna za neuspeh pogajanj. Po prvih vtisih, ki jih dobi čitatelj iz teh poročil, je italijanska delegacija stavila predloge, ki so bili do skrajnosti koncilijantni. »Tribuna«, ki govori o teh predlogih, pa ne objavlja številk, s katerimi je manipulirala Italija na pogajanjih. List trdi dalje, da se dozdeva, da so bili italijanski predlogi spočetka povoljno sprejeti od Francije, da pa se je Francija nenadoma skesala svojega začetnega zadržanja in da je nenadoma stavila svoje posebne predloge, ki jih Italija ni mogla sprejeti. Fašistovski listi prinašajo v glavnem to, kar je Francija zahtevala. Po priznanju fašistovskih listov je Francija zahtevala le to, da se sedanja tonaža njene vojne flote postavi kot baza za sporazum. Nasprotno Italija pa tega principa ni hotela priznati, naglašajoč, da tonaža, ki jo ima sedaj Francija, ni normalna in se vštevajo med njo tudi stare vojne ladje. Italija pa na drugi strani tudi noče, **da bi Francija do leta 1936 zamenjala stare ladje z novimi.** »Tribuna« je s tem slabo podprla italijansko tezo in zaradi tega tudi ne insistira na tem, da s številkami pobije francosko stališče. Kljub temu pa pravi, da vodi Francija negativno politiko napram Italiji in jo namerava še poostriti.

Pariz, 25. septembra. n. V nasprotju z vestmi italijanskega tiska o ženevskih pomorskih pogajanjih med Francijo in Italijo ugotavljajo francoski listi, **da je Italija sama stavila predlog, da se sistem tonaže nadomesti s sistemom različnih vojnih enot, a da je kasneje v Ženevi baš italijanska delegacija zavrgla ta princip.** Najprej so Italijani dali Franciji prednost glede velikih vojnih ladij in velikih podmornic, ki jih Francija že poseduje, in so zahtevali za Italijo zaradi Jadrana prednost v lažjih križarkah in manjših podmornicah od 12.000 ton, in to v istotoliki meri, kot bi bila Francija močnejša glede velikih vojnih ladij. Ko je nato francoska delegacija stavila kompromisni predlog, **se je italijanska delegacija spet postavila na stališče striktne enakosti in ni hotela francoskega predloga niti dostaviti rimski vladi.**

Pariz, 25. septembra. d. Francosko-italijanska pogajanja v Ženevi so bila, kakor izjavlja danes uradni francoski komunikè, **po zadnjem razgovoru brez uspeha prekinjena.** Poskusiti hočejo po navadni poti diplomatskih pogajanj najti nov teren za sporazum. Pariški listi izjavljajo, **da je neuspeha kriva nenadna sprememba stališča Italije. Po izidu volitev v Nemčiji je Italija očitno mislila, da lahko dobi od Francije nadaljnje koncesije.** V prvi perijodi pogajanj med strokovnjaki je Italija postavila sprejemljive predloge, v Ženevi pa se je zopet postavila na znano načelo paritete. Francoski delegatje so poskusili najti kompromis, vendar brez uspeha.

Ženeva, 25. septembra. AA. Pogajanja vojaških strokovnjakov Italije in Francije o omejitvi pomorskega oboroževanja so se razbila. Vprašanje bo ponovno preneseno na polje diplomatskih razgovorov.

V tretji komisiji se je večina govornikov izrekla za skorajšnje sklicanje obče konference o omejitvi oboroževanja.

Vlada dr. Schobra je podala včeraj ostavko

Vaugoin bo skušal sestaviti nov koalicijski kabinet - Večja verjetnost manjšinske vlade, ki bi izvedla že letos nove volitve - Nov korak avstrijske politike na desno

Dunaj, 25. septembra. d. Danes popoldne se je avstrijski ministrski svet vnovič sestal, da razpravlja o položaju, ki je nastal z demisijo podkancelarja Vaugoina in trgovinskega ministra dr. Schustra. **Po kratkem posvetovanju je ministrski svet pooblastil dr. Schobra, da izroči zveznemu predsedniku ostavko. Zvezni kancelar je odšel takoj k predsedniku republike Miklasu in mu predložil ostavko vlade. Predsednik je ostavko sprejel.**

Dunaj, 25. septembra. d. Zvezni kancelar dr. Schober, ki je lani rešil avstrijsko republiko pred pretečim pučem heimwehrovcev in pred oktroirano ustavo, **je prav na obletnico prevzema vlade podal ostavko.** Iz vlade so ga izrinili tisti elementi krščansko-socijalne stranke, ki so že dalje časa konspirirali proti predsedniku vlade, ker je lani spremembo ustave in druge notranje-politične probleme, ki so bili lani na dnevnem redu, rešil s kompromisom ne pa z oktroajem. Ko je Schobrova vlada znanega voditelja heimwehrovcev majorja Pabsta izgnala, so ti krogi zavzeli odkrito bojno stališče proti Schobru in končno so uporabili zadevo Straffele, da so lahko odstranili Schobrovo vlado in z njo tudi ministra Schummyja, ki so ga prav tako sovražili. Kot kandidat Schobrovih nasprotnikov velja odstopivši podkancelar in vojni minister ter sedanji načelnik krščansko-socijalne stranke Karl Vaugoin. **On bo najprej poskušal sestaviti koalicijski kabinet,** to je kabinet, v katerem bi bili zastopani tudi **velenemci in deželna zveza.** Šele če se ta načrt ne posreči, **bo sestavil Vaugoin manjšinsko vlado in bo morebiti še to leto izvedel volitve. O sestavi kabineta** Vaugoin krožijo za sedaj samo vesti, po katerih bi v Vaugoinov kabinet vstopil kot zunanji minister nekdanji zvezni kancelar dr. Seipel. Finančni minister bi po teh vesteh postal nekdanji finančni minister dr. Kienböck, in naučni min. dr. Schmitz, nekdanji naučni minister. Vaugoin bi prevzel mesto zveznega kancelarja in nekdanje notranje ministrstvo, ki ga je sedaj vodil Schummy. Vojno ministrstvo bi po tem načrtu prevzel dunajski mestni komandant Wiesinger. **Ta kabinet, ki ga je pripravil Vaugoin, pomeni nov korak na desno v Avstriji.** Če bi se misija Vaugoinova ponesrečila, je v rezervi še deželni glavar Buresch.

Dunaj, 25. sept. — Načrt podkancelarja Vaugoina, da izzove ostavko vlade doktor Schobra, se je z ostavko celokupne vlade posrečil. Nova vlada, ki bi jo po ostavki dr. Schobra sestavili krščanski socijalci in Vsenemci, bi imela za prvo nalogo, da v novembru razpiše volitve, da imenuje novega ravnatelja pri zveznih železnicah in novega predsednika državne policije na Dunaju. Krščanski socijalisti pa poleg tega upajo, da bodo z novimi volitvami ojačili tudi svoje vrste na račun socijalnih demokratov ali pa vsaj »Landbunda«, ki je po njihovem mnenju pri zadnjih volitvah uspel samo radi tega, ker so mu oni pomagali. V vsakem slučaju pa so krščanski socijalisti prepričani, da bodo z novimi volitvami preprečili uspešno kandidaturo dr. Schobra za zveznega predsednika. Njihov kandidat je namreč dr. Seipel.

Proces radi atentata na ital. prestolonaslednika

Proces se je začel včeraj pred porotoV Bruslju - Atentatorjeva figura v luči obtožnice

Bruselj, 25. septembra. Danes se je pričela pred tukajšnjim porotnim sodiščem sodna obravnava proti mlademu italijanskmu antifašistu De Rosa, ki je povodom zaroke italijanskega prestolonaslednika Humberta z belgijsko princezinjo Marijo-José izvršil na princa atentat z revolverjem.

Obtožnica pravi, da ovija De Rosa svoje pokolenje v tajnost. Njegovi starši so nepoznani in De Rosa ni njegov rodni priimek, temveč mu je bil oblastveno dan, da bo sploh imel priimek. Obtoženec je študiral pravo na univerzi v Turinu.

Že v svoji mladosti je imel veselje do orožja in se je rad igral z njim. L. 1923. je povodom take nevarne igre po nesreči ubil nekega svojega tovariša. Še kot deček 12 let je postal fašist, a omenjena nesreča ga je baje tako pretresla, da je izstopil iz fašizma, ker ga je začel sovražiti.

Obtožnica pravi dalje, da je to sovraštvo proti fašizmu naraščalo od dne do dne, tako da se je De Rosa v letu 1928. odločil, da zapusti Italijo in se preseli v Pariz. Že v tem času je sklenil, da mora ubiti italijanskega kralja ali prestolonaslednika ali Mussolinija, kajti on je smatral, da je tak umor neobhodna potreba za blagor njegove domovine. V Parizu je nastopal kot socijalist - maksimalist, iz Italije je dobival podporo od 1500 do 2000 lir na mesec. Pozneje se mu je ta prispevek znižal in je moral delati. V nobenem hipu pa ni opustil — pravi obtožnica — namena izvršiti umor. Toda o tem svojem namenu ni nikomur nič pravil.

Ko je 22. oktobra 1029. čital, da pride italijanski prestolonaslednik v Bruselj, je kupil vozni list do Anverza. Opremljen s ponarejenim potnim listom je prišel v Belgijo in v Bruselj.

Obtožnica pravi dalje, da je De Rosa skrival svoj revolver v gornjem delu hlač pod telovnikom. Ko se je princ Humbert pripeljal k spomeniku Neznanega vojaka, stopil iz avtomobila ter začel pozdravljati zastopnike oblastev, ki so ga sprejeli ob spomeniku, je De Rosa vzel revolver izpod telovnika, skočil proti princu, vzklikajoč »Živel Matteoti!« Revolver v atentatorjevi roki se je bil pri tem odprl in tri patrone so padle iz njega na tla. De Rosa je orožje naglo zopet zaprl in nato streljal na princa, ne da bi ga bil zadel.

Pri preiskavi je De Rosa priznal, da ni nikdar opustil sklepa, da umori prestolonaslednika in izvrši načrt, ki ga je bil že davno zamislil. Močno mu je žal, da se mu atentat ni posrečil.

De Rosa je obtožen radi poskušenega umora, dalje radi nošenja krivega imena in uporabe ponarejenega potnega lista.

Rim, 25. septembra. AA. Listi priobčujejo poročilo o smrti italijanskga trgovca Silvestra Auriglia, ki je bil ubit v spopadu z italijanskim beguncem po imenu Dibarbaro. Listi smatrajo, da pade del odgovornosti na belgijska in francoska oblastva, ki so pripustila, da je Dibarbara prispel iz Pariza v Bruselj.

Sovjetski dumping z žitom v Evropi in Ameriki

Pogodbe o dobavi ogromnih količin blaga za 10 odst. pod tržno ceno

London, 25. septembra. AA. Velik vtis je napravila v trgovskih in finančnih krogih vest o tem, da je sovjetska vlada podpisala na vseh glavnih tržiščih Evrope in Amerike **važne pogodbe o dobavi ogromnih količin žita za ceno, ki je za 10 odstotkov nižja od drugih.** Zaradi prevoza teh količin so sovjetska oblastva najela prevozne ladje z nad 600.000 tonami. Del tega brodovja z nad 300.000 tonami je že v ruskih pristaniščih, kjer nakladajo žito. Ta vest je vzbudila ogromno senzacijo tudi v Newyorku, kjer so žitne cene hudo padle. Listi zahtevajo, naj vlada uvede preiskavo o tem, ali Rusija ne zasleduje političnih ciljev s to akcijo. V tej zvezi trde, da je ruska vlada prodala mnogo več žita, kakor ga ima na razpolago, to pa zato, da s tem povzroči umetni padec žitnih cen.

Sydney, 25. septembra. AA. Avstralskih farmerjev se je polastila velika vznemirjenost, ker so sovjetska oblastva začela izvažati na svetovna tržišča **ogromne količine žita pod sedanjimi cenami.** Temu dumpingu je sledil padec cen na vseh žitnih tržiščih in splošno sodijo, da ne bo moči vnovčiti letošnje žetve.

Afiširanje tržaške obsodbe

Reka, 25. septembra. n. Na Reki je bila včeraj afiširana tržaška obsodba.

Angleška eskadra odplula z Reke v Split

Reka, 25. septembra n. Sinoči je zapustilo reško pristanišče 7 ladij angleške vojne mornarice, ki so se mudile na Reki 8 dni. Angleško brodovje je krenilo proti Splitu.

Poljski Sokol proti klevetam italijanskega tiska

Potniki s »Karadjordja« se imajo zahvaliti za rešitev le energičnim ukrepom kapetana Prodana

Varšava, 25. septembra. AA. Pat poroča: Zveza sokolskht telovadnih društev v Poljski objavlja: V nekem italijanskem listu je bil objavljen zadnje dni članek o katastrofi, ki je zadela jugoslovanski parobrod »Karadjordje« 6. julija t. l., ker je vanj trčil italijanski motorni brod »Francesco Morosini«. Na »Karadjordju« se je nahajalo v trenutku nesreče 120 poljskih Sokolov, ki so se vračali z vsesokolskega zleta v Beogradu. Tendencijozni članek, objavljen v italijanskem listu, vsebuje izmišljotine, objavljene na račun poljskih in češkoslovaških Sokolov. Z ozirom na to Zveza sokolskih telovadnih društev v Poljski trdi, da članek italijanskega lista nasprotuje resnici. **Noben Sokol ni bil v trenutku nesreče pijan. Po nesreči se ni vršila nobena zabava. Protivno trditvi italijanskega lista se imajo potniki s »Karadjordja« zahvaliti za rešitev energičnim ukrepom, ki jih je odredil jugoslovanski kapetan Prodan.** Opis katastrofe je bil objavljen s strani poljskih Sokolov v listu »Kurir Varšavski«, dne 10. julija t. l.

Povratek princa Alfonsa

Gorica, 25. septembra. AA. Španski princ Don Alfons Orléanski je davi odletel iz Gorice v Marseille.

Zmaga zagrebških lahkih atletov nad Parižani

Zagreb, 25. septembra. k. Ob veliki udeležbi občinstva so se vršile danes v Zagrebu lahke atletske tekme med zagrebškimi lahkoatleti in pariškimi dijaki. Zmagali so Zagrebčani s 63:51 točkami.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 25. septembra. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Na splošno čimdalje bolj oblačno. Vreme bo menjaje se nagnjeno k padavinam.

Anton Lajovic:

O lažnem in o pravem patrijotizmu

Univerza naša, vžgi se konečno!!

Pri zadnjih volitvah v Nemčiji je porast skrajnih desničarskih glasov, predvsem torej nemško-nacijonalnih socijalistov v znatni meri presenetil Evropo. Toda če ste gledali volilna gesla, s katerimi so šle v volilni boj najrazličnejše stranke v Nemčiji, ste z lahkoto prepoznali, da imajo svoje korenine v oni imperijalistični miselnosti, ki je značilna za viljemsko, predprevratno dobo cesarske Nemčije. Če pomerite ta pojav z vidika psihologije množic, se mu ne bodete čudili, ker ga boste morali priznati kot čisto normalnega.

On nam nudi tipičen vzgled za zakon vztrajnosti in konservativnosti v duhovnem življenju množic. Doba desetih poprevratnih let je veliko prekratka, da bi mogla omajati temelje družbinih idealov, ki so izvor vsega praktičnega zadržanja. Ne bi to bilo mogoče niti, če bi vse višje plasti inteligence Nemčije ves ta čas ne mislile na drugo, kot da prevrednotijo vse dotedanje vrednote. Toda kot je to naravni potek miselnega življenja, je tudi pretežna večina inteligence jednako preprostemu sodržavljanu žrtev stare miselnosti.

Nič drugačna v psihološkem poteku ni naša duhovna situacija. Ne samo za našega preprostega človeka, tudi za mnogobrojen del naših izobražencev prevrat ni pomenil drugega, kot menjavo firme in gospodarja. Novi firmi in novemu gospodarju so se lojalno prilagodili, so pa v ostalem smatrali, da ni nikakega povoda na svoji miselnosti kaj izpreminjati. Njihovo gledanje našega življenja, njihov nazor na svet se jim je zdel, da ne rabi nikakšne korekture. Zdelo se jim je, da so njihovi ideali, prinešeni iz prejšnje dobe, vredni, da ostanejo še naprej na svojih oltarjih in da se jim prižigajo še naprej kadila.

Naše razmerje napram ranjki Avstriji je bilo tako, da smo to državo čutili kot nekaj tujega, izven nas stoječega. Navzlic temu smo se njej nasproti lojalno zadržali. Premnogo naših ljudi je natančno isti odnos preneslo v novo, sedaj našo državo, za katero smo se sami prostovoljno odločili. Še zmerom sta pri mnogem našem človeku, mogoče tudi čisto podzavedno, utrjena misel in čustvo, ki vidita tudi našo državo kot nekaj tujega. Naravna posledica je potem neko indiferentno apatično zadržanje napram našemu državnemu življenju. Toda taka čisto pasivistična korektnost nele da nam ne more koristiti, marveč nam škoduje, ker je vzrok, da v toliko zaostanemo, v kolikor bi napredovali ob pozitivnem sodelovanju.

Tako zadržanje ne zasluži imena patrijotizma, marveč je to lažni patrijotizem.

Vsaj je vendar, ko smo vstopili v svojo prostovoljno izbrano, svobodno domovino in državo, za nas nastala situacija, popolnoma nepodobna oni začasa Avstrije.

Moč naše države je postala bistveno odvisna od tega, s kako skrbjo in s kakim lastnim naporom ji pomoremo do njenega zdravega razvitka. Če rečem s skrbjo, je s tem že rečeno s kritičnostjo. Dober gospodar globoko premisli na vse strani, predno se odloči za važen vkrep. Zato ni naša stvar samo, da radovoljno in z vnemo pozitivno sodelujemo, kadar se nam nudi prilika za pozitivno sodelovanje v državnem življenju, marveč ni nič manj važno, da vse dogodevanje v našem državnem življenju spremljamo z najkritičnejšo pozornostjo, da globoko pretehtamo, kake škode ali koristi more imeti ta ali oni dogodek našega državnega življenja. Šele s tako kritičnostjo poostren pogled nas usposobi, v danes važnem trenotku pravilno usmeriti svoja javna dejanja.

Taka kritika, z vso ostrino poglobljena, pa obenem dobrohotna, nas bo brez dvoma vedla tudi do tega, da bomo spoznali, kako smo v mnogih smereh svoje miselnosti potrebni prevrednotenja dosedanjih vrednot, potrebni, da ločimo dosedanje svoje ideale v one, ki so pravi, od onih, ki so samo lažni ideali, samo ideali.

Tako kritiko naše miselnosti, tako potrebno za intenzivnejše naše državno in narodno življenje, bomo seveda zmogli le s skupnim naporom vse naše inteligence.

Ta napor in to kolaboracijo moram imenovati pravi naš patrijotizem.

Če tudi pa bo od skupnega vzpona vse odvisno, vendar pa po naravi stvari zadene glavna peza te naloge našo univerzo. Ona bo morala biti tista, ki bo prednjačila v tej skupni fronti za poglobitev in intenzifikacijo našega javnega, zlasti pa narodno moralnega življenja, dasi se je dosedaj z malimi izjemami držala bolj ob strani. Biti zgolj birokratična valilnica za birokrate bi bila pač preskromna naloga za našo univerzo.

Dasi ji novi univerzitetni zakon nalaga v to smer neke naloge, je treba, da naša univerza iz lastne volje in inicijative postane visokostopinjsko žarišče našega narodnega in državnega aktivizma. Svetilnik duha, katerega naj upravičeno vidi naš narod v naši univerzi, je treba da se zaiskri z najmočnejšo lučjo, ki bo sijala in ogrevala našega duha do naše najzadnje vasi.

Korektnost naših oblasti v zadevi »Karadjordja«

Naša oblastva, dasi pristojna, niso hotela izreči sodbe brez zaslišanja protistranke

Sušak, 25. septembra. AA. Z ozirom na poročila italijanskega tiska, da je italijanska anketna komisija, ki je imela nalogo, da prouči vzrok trčenja 6. julija t. l. med italijanskim motornim brodom »Francesco Morosini« in našim parobrodom »Karadjordje« sprejela sklep, da ladjo »Francesco Morosini« ne zadene nobena odgovornost za nesrečo, smo izvedeli sledeče: Naša edino pristojna pristaniška oblast je izvršila že davno preiskavo, ko je zaslišala vse priče, po zaslišanju pa je izvršila še potrebni pregled s strani strokovnjakov na kraju nesreče, **toda postopanja ni zaključila in sodbe ni izrekla do danes, ker italijanska oblastva niso dostavila zahtevanih spisov o zaslišanju personala »Francesca Morosinija«, katero zaslišanje so izvršila njihova pomorska oblastva.** Dasi je nesporno pristojna naša oblast, da sodi o krivdi, ker se je nesreča zgodila v jugoslovanskih teritorijalnih vodah in dasi se po do sedaj izvedanem postopanju more jasno sklepati o odgovornosti za trčenje, naša pristojna oblastva **niso hotela izvesti ta postopek do kraja in sprejeti enostranski sklep brez zaslišanja protistranke, odnosno brez preiskovalnega materijala, ki se nahaja pri italijanskih oblastvih.**

Rim, 25. sept. n. Danes je ponehala kampanja fašistovskega tiska v zadevi katastrofe v Pašmanskem prelivu, zaradi katere so fašistovski listi napadali jugoslovansko mornarico ter čehoslovaške in poljske Sokole. Kot znano, je dalo tej kampanji povod poročilo italijanske preiskovalne komisije.

Le današnji »Tevere« prinaša kratko vest, v kateri pravi, da je dal bivši poveljnik italijanske motorne ladje »Morosini« Olivotto preiskovalni komisiji vse podatke, na podlagi katerih si je mogla ustvariti svoje stališče glede vzrokov katastrofe. — List meni, da je treba Olivottu verjeti, ker je on eden najboljših italijanskih mornarjev.

Znano pa je, kakšne so te izjave, saj jih je kapetan Olivotto pred nekaj tedni objavil v fašistovskih listih. Znano je, da se je s temi svojimi izjavami samega sebe kompromitiral, kar so ugotovili vsi pomorski strokovnjaki, in da se je na tak način samega sebe obsodil.

Glede akcije, katero so započeli čehoslovaški in poljski Sokoli, da se zadosti žalitvam, ki jih je napram njim izrekel fašistovski tisk, fašistovski listi ničesar ne poročajo in zaenkrat še ni znano, ali so čehoslovaške oblasti v tem zmislu intervenirale pri italijanskih.

Zadnja jugoslovanska šola v Trstu zaprta

Šolo, ki je bila najprej dovoljena, je tržaška prefektura te dni naknadno zaprla po nalogu iz Rima

Trst, 25. septembra. n. Z dnem 23. t. m. je tržaška prefektura po nalogu iz Rima zaprla zadnjo slovensko privatno osnovno šolo v Julijski Benečiji. To šolo je ustanovila Ciril-Metodova družba pri Sv. Jakobu v Trstu. V zadnjih letih se je v tej šoli uvajal italijanski pouk.

Beograd, 25. septembra. l. Kakor vsako leto se je tudi letos 22. t. m. končalo vpisovanje učencev na šoli Sv. Jakoba v Trstu, ki je edina slovenska šola v Italiji. 23. t. m. pa je tržaška prefektura po naredbi iz Rima to šolo zaprla.

Beograd, 25. septembra. o. Iz Italije prihaja poročilo, da je tam ukinjena tudi zadnja jugoslovanska šola, **ki jo je posečalo preko 1000 otrok.** Zadnja jugoslovanska šola se je torej v Italiji ukinila. Kaj to pomeni? Ni treba nam govoriti o onem zatiranju naših rojakov, o katerem piše inozemski tisk. To je znano in notorično. Še ponavljati te glasove boli, zakaj najgroznejše je v resnici, narodni manjšini jemati jezik, tradicije in kulturo. Jugoslovani v Italiji so imeli do sedaj še edino eno šolo, sedaj tudi te nimajo več. Namesto kulturnih institucij morajo, kakor izgleda, imeti samo še — sodišče in mnogoštevilne razprave, in še več, tisto državno sodišče, ki jih pošilja samo v smrt.

Prosvetna oblastva v Rimu so v začetku šolskega leta dovolile delovanje te edine slovenske šole v Italiji. Rimska prosvetna oblastva niso torej našla tu nikakega razloga, da bi ukinila to šolo. Niso pa našla razloga seveda zaradi tega, ker so dobivala od italijanskega nadzornika te šole redna službena poročila, v katerih je stalo, da je bil v preteklem letu izvršen predpisani program in da se je pouk vršil v italijanskem jeziku.

Zakaj je prišla sedaj ta zatvoritev? Zakaj se je ukinila ta edina jugoslovanska šola? Zakaj se tisoči otrok, ki so tukaj dobivali prvo svoje znanje, mečejo v pekel neznanja?

Če še pri tem vemo, da so se slovenski otroci na tej šoli učili v italijanskem jeziku, je res nemogoče, s čimerkoli opravičiti to gesto italijanskih oblasti. Spomniti se moramo, da so šolo vzdrževali starši otrok s prostovoljnimi prispevki. Na šoli je bilo 30 učiteljev.

Po neki vesti izgleda, da so hotele rimske oblasti z zatvoritvijo te edine šole ustreči lokalnemu nacijonalizmu fašistov v Trstu, ki smatrajo, da je bila ta šola žarišče Slovanstva v Italiji.

To so res čudni in nemogoči razlogi. Za Rim bi bilo boljše, da bi ti razlogi ne obstojali, temveč da bi bilo to nekulturno dejanje izvršeno kot nasilje. Rimska politika s tem ne pridobi nič. Ona nam nasprotno dokazuje, **da ne želi prijateljstva z Jugoslavijo in da noče na noben način upoštevati Jugoslovanov v Italiji.** Naše stališče pa je drugačno: prijateljsko napram Italiji. Ta nekulturna gesta rimskih oblasti z ukinjenjem slovenske šole v Italiji bo odjeknila po vsem kulturnem svetu.

Turatijeva ostavka brez utemeljitve z razlogi

V Angliji mislijo, da gre za resne spore v fašizmu, dočim govori fašistovski tisk o »izmeni straže«

London, 25. sept. AA. Reuter poroča iz Rima, da je generalni tajnik fašistične stranke **Turati podal ostavko in da te ostavke ni utemeljil z razlogi. Po občem mnenju so izbruhnili v fašistični stranki resni spori.**

Milan, 25. sept. n. »Popolo de Italia« pravi v svojem uvodniku v zvezi z demisijo generalnega tajnika fašistovske stranke Avgusta Turatija, da ta sprememba v vodstvu fašistovske stranke ni posledica kakšne presije ali kakšnega zastoja, **nego enostavna izmenjava straže v fašistovskem vodstvu.** Turati, pravi list, je popolnoma izpolnil svojo dolžnost s pravo rimsko disciplino. Uprava stranke bo izročena vrednemu in zaslužnemu Turatijevemu nasledniku Giuriatiju, staremu in odličnemu pristašu fašizma.

Kakor sedaj Turati tako so tudi v dobi starega Rima odstopali slavni možje, prežeti z vojaško disciplino. Ta stari rimski čut je oživel sedaj, ko se bakla, ki razsvetljuje vso Italijo, izroča drugim rokam, da jo ponesejo v bodočnost.

Splošni gospodarski položaj na Poljskem

Ugotovitve finančnega svetovalca poljske vlade

Varšava, 25. sept. AA. Poljska agencija poroča: Iz poročila, ki ga je priobčil finančni svetovalec poljske vlade o drugem tromesečju t. l., je razvidno, da se načrt stabilizacije poljske valute ustvarja normalno. Čeprav so dohodki nekoliko nazadovali zaradi obče gospodarske krize, je vendar poljski vladi uspelo, da prihrani neke presežke proračuna v zvezi z znižanjem davkov. Ta znesek 50 milijonov zlotov je namenjen obnovitvenim gradnjam. Zaradi reforme davčnega sistema je imenovan stalni odbor iz strokovnjakov. O delovnih pogojih na Poljskem ugotavlja poročilo, da je delavsko zavrovanje v zadnjem času napredovalo in da so se okrepili tudi sindikati. Poljsko delavstvo ni tako bojevito kakor v drugih državah. Stavk je razmeroma malo in v skrčenem obsegu. Poslovna aktivnost v industriji je nekoliko popustila, pač pa je obči položaj gospodarstva sedaj nekoliko boljši kot preje. Denarna tržišča so likvidnejša. Pokritje novčanic se giblje od 60 do 70 odstotkov. Trgovinska bilanca Poljske za prvih šest mesecev izkazuje presežek v vrednosti 88·4 milijonov, dočim je bila bilanca lani v istem času pasivna za 0·4 milijone zlotov.

Polet ženske iz Anglije v Tokio

London, 25. septembra. AA. Davi je startala v Hestonu gospa Viktorija Bruce v enosedežnem letalu »Bluebird« na polet v Tokio. Upa, da bo danes preletela 900 milj do Dunaja in dospela v Tokio v 15 dneh. Če se ji bo to posrečilo, bo prva ženska na svetu, ki je letela tako daleč. Gospa Bruce je dobro znana športašinja in potnica. Pričela se je učiti letalstva pred 6 tedni. Po sedmih dnevih si je pridobila spričevalo za letalskega pilota.

Ovacije Nj. Vel. kralju v Ameriki

Washington, 25. septembra. AA. Naša delegacija Fidaca, ki je prisostvovala mednarodnemu kongresu imenovane organizacije, *je bila povsod najlepše sprejeta. Povsod so bile prirejene ovacije Nj. Vel. kralju.* Predsednik delegacije Radosavljević je predal predsedniku newyorške občine na svečan način pismo predsednika beograjske občine. Ves ameriški tisk je zabeležil ta dogodek.

Predsednik vlade v Niški Banji

Niška Banja, 25. septembra. Sem je prispel predsednik vlade general Živković in minister brez portfelja Uzunović.

Pred važno politično konferenco v Ljubljani

Zagreb, 25. septembra. k. »Novosti« bodo v svoji jutrišnji številki objavile naslednjo vest iz Ljubljane:

Po informacijah iz dobro obveščenih krogov se bo v kratkem vršila v Ljubljani važna konferenca, na kateri bodo z ene strani sodelovale merodajne osebnosti, z druge strani pa voditelji in zastopniki večine slovenskega dela našega naroda. Na tej važni konferenci se bo razpravljalo o sodelovanju večine slovenskega dela našega naroda pri izvajanju programa velike jugoslovanske akcije v duhu kraljevega manifesta in znanih vladnih deklaracij. Z vstopom dr. Korošca, ministra za gozde in rudnike v vlado g. Pere Živkovića so prenehali vsi njegovi odnošaji napram večini slovenskega dela našega naroda. Ko je v tem smislu dr. Korošec z ostalimi ministri dal znano izjavo, da se kot član vlade smatra za člana homogenega kabineta, ki je popolnoma soglasen z izvajanjem načrta o jugoslovanski obnovi, je napravil to v svojem imenu. Zaradi tega je potrebno, da se večina slovenskega dela našega naroda preko svojih zastopnikov izjavi za veliko koncentracijo vseh državotvornih sil, kot so se za to koncentracijo že soglasno izjavili združeni slovenski naprednjaki na mnogoštevilnih sestankih, ki jih je po vseh mestih Slovenije imel dr. Albert Kramer, bivši minister. Ta konferenca bo velikega pomena in ni dvoma, da bo pomenila korak dalje h konsolidaciji naših javnih razmer. V zvezi s to konferenco je prav tako odhod inž. Serneca in dr. Kramerja v Beograd.

Bavarski princ v Zagrebu

Zagreb, 25. septembra. k. V Zagreb je prispel danes princ Albreht Bavarski s svojo soprogo. Princ Albreht je na potovanju po naši državi. V Zagrebu namerava ostati nekaj dni.

Novi zakon o kmetijskih šolah

Beograd, 25. septembra. AA. V ministrstvu za kmetijstvo so končali delo na zakonskem predlogu o kmetijskih šolah. Zakonski predlog so poslali vsem kmetijskim šolam in kmetijskim ustanovam, da izrazijo o njem svoje mnenje.

Premestitve profesorjev

Beograd, 25. septembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja sta na predlog ministra prosvete v soglasju s predsednikom ministrskega sveta premeščena:

na gimnazijo v Karlovec za profesorja v 4a-I *Gregor Kranjčević*, prof. gimnazije v Mariboru, po potrebi službe;

na III. gimnazijo v Ljubljani za prof. v 4-I *Vincenc Marinko*, prof. gimnazije v Hruševci, po lastni prošnji.

Odpust iz državne službe

Beograd, 25. septembra. AA. Na osnovi člena 77. zakona o srednjih šolah je minister prosvete sklenil v soglasju s predsednikom ministrskega sveta odpustiti brez pravice na odpustnino suplenta v 9-I *Milana Fabjanovića* v Kranju in *Franjo Uršiča* v Kočevju.

Obisk jugoslovanskih privrednikov v Grčiji

Solun, 25. septembra. AA. Davi so z brzovlakom odpotovali v Djevdjelijo člani grško-jugoslovanske lige v Solunu Minardos, zastopnik presbiroja, Ramadopulos, predsednik novinarskega udruženja, Vekri, tajnik trgovske zbornice v Solunu, dr. Leka, tajnik obrtniške zbornice v Solunu, dr. Mihaljević, tajnik jugoslovanske trgovske zbornice v Solunu, dr. Mitrović, tajnik svobodne zone v Solunu, da pozdravijo jugoslovanske privrednike, ki prispejo v Grčijo, da vrnejo svoječasni obisk grških privrednikov v Jugoslaviji. V Solunu so velike priprave v teku za čim lepši in svečanejši sprejem jugoslovanskih gostov. V sprejemnem odboru so najuglednejši člani solunske družbe.

Kaj bi radi bolgarski rezervni podoficirji

Sofija, 25. septembra. AA. Kongres rezervnih podoficirjev je končal svoje delo. V izglasovani resoluciji pozdravljajo najprej »podjarmljene brate« ter zahtevajo razveljavljenje neuillyske mirovne pogodbe in zaščito manjšinskih pravic.

Neizvršen pristanek »Grofa Zeppelina« v Helsingforsu

Helsingfors, 25. septembra. AA. Zrakoplov »Zeppelin«, ki je prispel včeraj popoldne v Helsingfors, ni mogel pristati zaradi hudega vetra in je zato nadaljeval pot v Stockholm. Deset napovedanih potnikov je moralo ostati v Helsingforsu.

Polet Evropa — Avstralija

Kalkutta, 25. septembra. AA. Kapetan Mattews, ki skuša potolči Hincklerjev polet iz Anglije v Avstralijo, je davi ob pol 6. odletel v Akyab. Kapetan Mattews je že z enim dnevom pred svoječasnim poletom Hincklerja.

London, 25. septembra. AA. Davi ob zori je kapetan Matthews nadaljeval polet iz Kalkutte v Bangkok. V Kalkutti je prejel brzojavko od miss Amy Johnson, ki mu želi dobro srečo.

Rangoon, 25. septembra. AA. Letalec Matthews je prispel semkaj ob 17. uri.

Ogromno delo Zbornice TOI za naše gospodarstvo

Vsi naši gospodarski zastopniki za složno sodelovanje v duhu 6. januarja

Inicijativno delo Zavoda za pospeševanje obrti

Ljubljana, 19. septembra.

Danes dopoldne ob 9. uri je otvoril predsednik veletrgovec g. Ivan Jelačin ml. javno plenarno sejo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v zbornični dvorani. Uvodoma je pozdravil navzočega vladnega zastopnika svetnika g. dr. Rateja Franca, nakar je podal svoje poročilo o delovanju zbornice od 15. decembra lani do 25. septembra letos.

Iz poročila predsednika g. Ivana Jelačina posnemamo sledeče najvažnejše točke.

Splošni gospodarski položaj

Mnoga industrijska podjetja so morala v tej dobi omejiti produkcijo in reducirati delavstvo. Do najobčutnejših redukcij je prišlo v premogovni industriji. V eksportu je industrija v splošnem nazadovala. Izvoz postaja vedno težji in vedno manj rentabilen. V lesni industriji je nastopila stagnacija, kakršne ne pomnimo že 25 let. Izvoz živine iz Dravske banovine je padel na minimum. V vinorodnih krajih se vedno bolj občuti konkurenca Dalmacije in Vojvodine. Največja je pa bila katastrofa na hmeljskem trgu.

Kmetijski sloji so do skrajnosti omejili svoje izdatke, kar se občuti kritično v manufakturni trgovini. — Tujska sezona je letos bila razmeroma dobra in zadovoljiva. Na njo bo blagodejno vplival novi zakon o pospeševanju hotelske industrije. — Javna dela so se žal zavlekla do pozne jeseni in še se ne ve, če bo mogoče z njimi pričeti že letos.

Trgovinska politika.

Naša trgovinska politika je prišla na križpotje. Pustiti bo treba preveč liberalno politiko in jo zamenjati s politiko intenzivnejše zaščite domačega dela. Moramo se osamosvojiti od inozemstva. Še vedno znaša uvoz industrijskih finalnih produktov v državo 71% celega uvoza, to je 5 in pol milijard Din. Mnogo je surovin, ki jih izvažamo v inozemstvo ter jih zopet uvozimo v predelanem stanju. Važni mejniki v naši trgovinski politiki postanejo lahko zaključki sinajske, bukareštske in varšavske konference. Stojimo pred važnimi odločitvami v gospodarski politiki. — Važno za nas je uveljavljenje likvidacijskih sporazumov in trgovske pogodbe z Madjarsko. Z Romunijo je bil sklenjen začasni sporazum. Sklenjen je bil tudi obmejni sporazum z Bolgarsko, ki je predhodnik že dolgo potrebne trgovinske pogodbe z Bolgarijo. Uveljavljena je bila tudi uporaba minimalnih carin z združenimi republikami Brazilije. Aktivirani Zavod za pospeševanje zunanje trgovine bo ugodno vplival na nadaljni razvoj naše zunanje trgovine.

Gospodarski zakoni.

Zakonodajno delo je bilo v preteklih treh četrtletjih zelo obilno in plodno. Omenim zlasti zakon o državni brambi, zakon o pospeševanju živinoreje, zakon o sanaciji vasi, zakon o gozdih, zakon o urejanju hudournikov, zakon o nadzorovanju prometa z življenskimi potrebščinami, zakon o vinu, zakon o avtorskem pravu, ter zakon o rednem kreditu za organizacijo izvoza deželnih pridelkov.

Obrtni red in zbornični zakoni.

Najvažnejši je načrt novega obrtnega reda, zbornica je predložila več izpreminjevalnih predlogov. Najbrž bo z zakonom o zbornicah odobren že letos. Glede vprašanja sestave organizacije delokroga in oblike zbornic smo mnenja, da je strokovni napredek in uspešno delo mogoče le v kakih skupnih zbornicah. V ospredje je stopilo tudi vprašanje osnovanja odsekov za kmetijstvo v skupnih gospodarskih zbornicah.

Finančne zadeve.

Prvi banovinski proračun predvideva 136 milijonov dinarjev izdatkov. Za kritje teh služijo poleg državne dotacije v znesku 31,000.000 Din v glavnem dohodki iz 16 vrst raznih banovinskih davščin. V primeri z drugimi banovinskimi proračuni je naš razmeroma visok. Na prebivalca pride 130'80 Din. Banovinski proračun je razvil za pospeševanje strokovne izobrazbe, strokovnega šolstva in tujskega prometa lep program in želimo le, da bi se v prihodnjih proračunih te produktivne podpore še povečale. Zbornica bo stremela, da se delo banovine pri pospeševanju gospodarstva dopolnjuje z delom in programom zborničnega zavoda za pospeševanje obrti.

Davčna zakonodaja.

Izza zadnje seje so bile v finančni zakonodaji izvedene mnoge izpremembe. Usvojil se je predlog zbornice za ustanovitev osebnega inspektorata v Mariboru. Med izpremembe spada v prvi vrsti v zakonu o neposrednih davkih poostritev družbenega davka, ki se je povečal povprečno za 25%. Zbornica je predlagala ukinitev te določbe, ali da bi se izvajala šele z letom 1931. Glede sestave reklamacijskih odborov je prinesel nov davčni zakon veliko iznenadenje. Poleg gospodarskih zbornic bodo imele tudi stanovske zbornice v reklamacijskem odboru svoje zastopstvo. Zbornica je zahtevala, naj se varujej interesio trgovine, obrti in industrije v dosedanjem obsegu. Poseben zakon je dovolil porabo 20%ne kronske priznanice za plačilo davkov. Pretežni del priznanic se je vnovčil. Nova izmera vojnice je občutno breme za vojaško službovanje nesposobne državljane. Zbornica je predlagala, naj se vojnica zniža na 12'5% predpisanih neposrednih davkov. Aprila je bil uveljavljen izpremenjen trošarinski zakon, v katerem so važne določbe glede pobiranja banovinskih in občinskih trošarin. Odprto je ostalo vprašanje trošarine na prosto žganjekuho. Revizija taksnega zakona je do sedaj le deloma izvedena.

Samoupravne davščine.

Na občine se prenašajo vedno nova bremena. Zbornica se je zavzela za to, da se občinam brez primerne kompenzacije ne nalagajo nova bremena in da se jim dovoli še nadalje pobirati gostaščino v dosedanji obliki. Samoupravna davčna politika ni povoljna za gospodarstvo. Vprašanja avtonomnih davščin so ostala nerešena. Izjavili smo se proti davščinam, ki obremenjujejo sirovine, polfabrikate in pomožna sredstva proizvodnje, kakor so banovinske davščine na konzum električnega toka in na potrošnjo premoga.

Priredba davkov.

Predpisi in uterjavanje davščin so se zelo težko občutili. Novi davčni zakon namreč stavi na davkoplačevalce velike zahteve. Zaradi načina obravnavanja knjig ugotavljanje davčne podlage je le redko izvedljivo in se ocenjuje pri nas dohodek skoro brez izjeme po zunanjih znakih. Še težji je položaj pri obrtnikih. Nujno je potrebno vse manjše davkoplačevalce oprostiti vlaganja prijav. Člani davčnih odborov celo niso bili vedno na jasnem glede svojih pravic in dolžnosti po novem zakonu.

Druge davčne akcije zbornice.

Po želji interesentov je zbornica izposlovala, da so bili pekovski in mesarski obrati ter zidarska podjetja uvrščena v drugo skupino davkoplačevalcev, da se rokodelci v »šterih« uvrste v tretjo davčno skupino. Predočila je neutemeljenost dosedanje prakse obdavčevanja gozdnih posestnikov, ki sami obdelajo posekan les, ter prosila finančno upravo, naj dovoli na utemeljene prošnje davkoplačevalcem davčne olajšave. Zavzela se je za ponovno uvedbo davčne varščine pri uvozu in izvozu blaga po inozemcih. Mnogo se je zbornica bavila z vprašanjem normiranja odpisov na družbeni davek, z likvidacijo predvojnih rent in obveznosti, s kontrolo pravilnega plačevanja uslužbenskega davka z znamkami ter davka prostega dotiranja fondov za dvomljive terjatve. Zavzela se je končno za olajšanje cenzure pri družbenem davku. — Finančno ministrstvo je povabilo tudi zbornice, da sodelujejo pri izdelavi uredb in tarife za skupni davek na poslovni promet.

Položaj trgovine, trgovska zakonodaja.

Zbornica je morala pogosto intervenirati za zaščito dobrih običajev in zdravih odnošajev v kupčijskih poslih. H konsolidaciji razmer v tem pogledu so pripomogli: zakon o pobijanju nelojalne konkurence, dovoljenje 6-mesečnega roka za likvidacijo premijskih poslov, sklenjenih že pred 11. majem, zakon o razprodajah, ki se pri nas izvaja najstrožje; za konsolidacijo poslovnih razmer je končno važen konkurzni zakon in zakon o prisilni poravnavi izven konkurza ter naredba o statistiki konkurzov ter prisilnih poravnav.. Od 1. decembra lani do 31. avgusta letos je bilo razglašenih 15 konkurzov pri protokoliranih tvrdkah in 28 konkurzov pri neprotokoliranih tvrdkah. Odpravljenih je bilo 31 konkurzov. V tej dobi je bilo torej v zborničnem področju razglašenih na novo 43 konkurzov. Zbornica je intervenirala, da se posveti poslovanju potnikov posebna pozornost zaradi stalnih pritožb proti prepovedanemu zbiranju potnikov pri zasebnih strankah. Ponovno je zbornica intervenirala zaradi krošnjarjev, ki ogrožajo obstoj manjših podeželskih obratov. Zbornica je bila primorana prositi obrtna oblastva, da vzamejo v zaščito interese legitimnega trgovstva zaradi pritožb o protizakonitem poslovanju nekaterih konzumnih zadrug. Ponovno je morala prisiliti s pomočjo obrtne oblasti obrtnike, da označijo svoja obratovališča po predpisih obrtnega reda. Od novembra l. 1929 do 31. avgusta 1930 je trgovski odsek rešil 22 dispenznih prošenj za trgovino z mešanim blagom. V tej dobi znaša prirastek obratov 65.

Ljubljanska borza.

V preteklem letu je vzdržala svojo pozicijo. Njen promet je znašal v l. 1929 1.004,000.000 Din, dočim je znašal leta 1928 987,000.000 Din. Posli v lesni trgovini so pa padli skoro na polovico. Oslabel je tudi blagovni in efektni promet. Porastel je samo nakup deviz.

Socijalno-politična vprašanja.

V ospredju stoji vprašanje revizije zakona o zavarovanju delavcev, katerega načrt bo kmalu dovršen. V naši državi je zavarovanih okoli 584.000 delavcev, pri OUZD v Ljubljani jih je bilo leta 1923 okoli 74.000, leta 1929 pa že skoro 95.000. Število zavarovancev stalno raste. V letu 1929 je Okrožni urad v Ljubljani predpisal na prispevkih nad 61,748.000 Din.

Posebno pozornost posveča zbornica trgovskemu podpornemu in bolniškemu društvu. Število zavarovanih članov je doseglo tu 5400. Zbornica je ponovno zahtevala, da se tablice opasnosti za uvrstitev obratov v nevarnostne razrede pri nezgodnem zavarovanju temeljito revidirajo, tako da revizija ne poveča bremen. Popolniti so se morali upravni odbori ali ravnateljstva javnih borz dela. Prvega julija 1931 se morajo zapreti brez odškodnine vse obstoječe privatno profesijonalne borze dela. Pravilnik in spisek sezonskih podjetij se pripravlja. Zbornica je podala tudi izjavo k predlogom za mednarodno konvencijo o delovnem času zasebnih nameščencev. Zanimivo je, da je naša država ratificirala 20 konvencij in da zavzema v tem pogledu med vsemi državami, ki so članice Društva narodov, tretje mesto.

Gospodarska propaganda.

Zbornica je sodelovala pri organizaciji svetovne razstave v Barceloni, kjer je bilo odlikovanih 12 naših tvrdk. Za razstavo jugoslovanskih vin v Rotterdamu so se priglasile tri tvrdke. Interes za razstavo v Solunu je bil majhen, kakor je majhno zanimanje za inozemske velesejme in razstave sploh. Letošnji jubilejni ljubljanski velesejem je uspel dobro. Gospodarski propagandi v inozemstvu posveča zbornica stalno pozornost in je sodelovala pri izdajah raznih večjih adresarjev.

Dogradilev železniških zvez.

26. februarja je bila otvorjena proga Rogatec-Krapina, želeti bi pa bilo, da se prične čimprej gradnja za nas najvažnejše zveze med Kočevjem in sušaško progo.

Obrtniške zadeve.

Občutna je kriza v obrtniških krogih zaradi tovarniške konkurence. Naš obrtnik se mora boriti proti šušmarjem in se dvigniti z boljšo kvaliteto ter izpopolnitvijo svojih delavnic. Kljub vsem težkočam naš obrt napreduje, osobito mizarstvo. Tako je bilo v drugem četrtletju l. 1930. 361 obratov prirastka. Zbornica je izvršila tudi obilo dela obrtno - pravnega značaja. Tako z izpreminjevalnimi predlogi k načrtu zakona o zgradbah, zakona o zobotehnikih itd. Strokovnemu šolstvu je posvečala posebno skrb. Podprla je 86 obrtnih nadaljevalnih šol s 7348 učenci ter trimesečni risarski tečaj v Ljubljani. Stavila je konkretne predloge za izpremembo osnutka zakona o tehnično obrtnih strokovnih šolah.

Od zadnje plenarne seje izkazuje statistika zborničnega poslovanja 14.144 številk.

Poročilo g. predsednika je Zbornica sprejela z velikim odobravanjem.

Sledila so poročila računskih pregledovalcev o računskem zaključku za l. 1929. Podal ga je g. Ložar in je bilo soglasno sprejeto.

O pritožbi nekega lekarnarja proti dokladi je referiral g. Žagar Franc, zelo zanimiv referat o aktualnih prometnih vprašanjih je podal tajnik g. Mohorič Ivan. Objavili ga bomo naknadno.

O reformi davka na poslovni promet je poročal g. Žagar Franc, o predlogih za unifikacijo čekovnega prava pa g. dr. Pless.

Poročilo o predlogu za znižanje tarife za poštni čekovni promet, ki ga je podal g. Žagar, je bilo, kakor prejšnji predlogi, sprejeto z odobravanjem.

Delovanje zavoda za pospeševanje obrta

Kot osma točka je sledilo poročilo o delovanju zborničnega Zavoda za pospeševanje obrta, ki ga je podal podpredsednik Ivan Ogrin. K temu poročilu si je dovolil predsednik gosp. Ivan Jelačin sledečo pripombo:

Klene in iskrene besede predsednika g. Ivana Jelačina

»Pošteno sem se vedno trudil, da bi spor in nesporazum, ki vlada v obrtnem odseku, za vedno odpravil. Vedno sem imel pred očmi, da so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo samo trgovci, obrtniki in industrijci in nič drugega. Metalo se mi je polena na pot in delalo proti mojemu delu z insinuacijami itd. Vendar se je izkazalo, da je bila moja pot edino prava. Za mene je obstojal 6. januar v tem trenutku, ko sem zavzel mesto predsednika te zbornice. (Viharno odobravanje).

Ostal sem zvest načelom 6. januarja. Boril sem se za pravice naših obrtnikov v vseh drugih odsekih, zavedajoč se, da jih je pri nas nad 20 tisoč, in da so naša hrbtenica ter da vse izhaja iz njih. Vedno sem se zavzel za obrtnike, tudi če se je kdo od industrijcev ali trgovcev upiral, češ, čemu obrtnikom toliko denarja. Vem, da Zavod za pospeševanje obrti mora imeti denar, če hoče doseči svoj namen in zato sem se za obrtnike vedno zavzel. Zato imam pa tudi pravico vprašati, kaj in kako se dela z denarjem Zavoda, in kako je s sporom, ki vlada med obrtniki.

Moja zasebna prizadevanja, da bi ta spor odpravil v obrtnem odseku, so bila žal brez uspeha. Nasprotstva obstojajo še naprej in so se pokazala ob raznih prilikah ter so se zavlekla s časopisnimi polemikami in očitanji tudi v javnost. Prišlo je do tega, da mi je g. ban poslal odlok, v katerem me kot nadzorni organ pozivlja, naj pazim kot predsednik Zbornice, da se bo institucija varovala pristranosti, in da bo delovala v duhu 6. januarja.

Po sprejetju banovega odloka sem nasprotujoči si skupini med obrtniki skušal zopet zbližati. Ker pa zopet ni bilo uspeha, sem mnenja, da je plenum kompetenten, da o tem sklepa, kajti delati moramo vsi v zbornici složno, vsa nesoglasja, ki izvirajo še iz strankarstva, morajo prenehati. Hočem varovati za vsako ceno ugled, nepristranost in korektnost institucije, kateri predsedujem. To ni samo moja dolžnost v svojstvu predsednika, temveč to je tudi moja moralna dolžnost.

Glede na odlok g. bana in njegova posebna naročila zato predlagam, naj se izvolijo člani v eksekutivni odbor Zavoda za pospeševanje obrti, v katerem bodo razen moje malenkosti gg. Ivan Ogrin, njegov namestnik Miloš Hohnjec, inž. Vladimir Remec, Stanko Florjančič in en zastopnik Rebekove ali manjšinske skupine. Kot tega pa predlagam samega g. Rebeka.

Glede na očitke z nepravilnimi manipulacijami z denarjem v Zavodu moram ugotoviti, da vem, kaj delam. Vem pa tudi, da je v Zbornici za TOI samo ena blagajna in bo ostala samo ena, dokler bom predsednik. To ne smatrajte za akt animoznosti. Če bo kdaj Zavod za pospeševanje obrti ločen od Zbornice kot separatna institucija, tedaj bo zadeva drugačna. Dokler je pa v strukturi Zbornice, ne bom dopustil v njem niti najmanjše nepravilnosti. Tako bom ravnal, dokler bom na tem mestu.

Navzoči zbornični člani so tem besedam predsednika Ivana Jelačina pritrdili z dolgim odobravanjem.

G. Ogrin je nato pojasnil, kar se tiče očitka o dveh blagajnah, da gre vse poslovanje zavoda skozi glavno blagajno in da nima on nobenega opravka z denarjem. Glede spora med obrtniki prosi predsednika, naj da zadoščenje zborničnim članom, katerim je manjšinska opozicionalna skupina z g. Rebekom na čelu očitala docela neutemeljeno in neopravičeno, da so nepravilno izvoljeni v zbornico, dalje da g. Rebek s svojo skupino javno napada Zbornico, češ da njeno delovanje ni pravilno in objektivno. G. Ogrin je to iznesel kot interpelacijo na g. predsednika.

Predsednik g. Ivan Jelačin odgovori na to Ogrinovo interpelacijo, da ni bila podana pred sejo, toda vzame jo na znanje, in prosi gosp. Ogrina naj mu jo sporoči z vsemi dejstvi pismeno, nakar bo odgovoril na njo na prihodnji seji.

K tej debati so se oglasili še g. Volk Jakob ki je naglašal, da je treba glede spora med obrtniki napraviti temeljit red in pomesti za vedno s strankarstvom, ki je vzrok tega spora in polemik.

G. Josip Rebek je nato očrtal stališče manjšinske skupine obrtnikov in kritiziral delovanje Zavoda za pospeševanje obrti, češ da je postopal večkrat enostransko.

G. Anton Rojina je nato predlagal, naj se končajo te debate s tem, da se pooblasti obrtni odsek z volitvijo članov v eksekutivo Zavoda.

G. Ogrin ponovno zatrjuje, da je Zavod delal strogo po štatutih. Iz poročila o delovanju zavoda, na podlagi dokaznih računov itd. je razvidno, da je vodstvo Zavoda vedno nepristransko in korektno postopalo. Vodstvo Zavoda je ponosno na svoje delo, zato zahteva preklicanje inkriminiranih besed g. Rebeka in Volka.

Debate so se udeležili še g. Ložar in g. Golčar, ki je zavračal g. Ogrina, dokler ni predsednik prešel k glasovanju za njegov predlog glede članov eksekutive Zavoda. Sprejet je bil z 20 glasovi proti 11. S tem so izvoljeni v eksekutivo odbora gg. Ogrin, Hohnjec, Remec, Florjančič, Jelačin in Rebek.

Sledila je burna debata glede pravilnika Zavoda. Generalni tajnik g. Windischer je pojasnil, kako je s pravilnikom, ki mora priti še pred plenum.

G. Rebek je nato predlagal, naj se ukine glasilo »Jugoslov. obrtnik« in naj se denar namenjen za ta list, razdeli »Obrtnemu Vestniku« ter gostilničarskim listom. Ta nerazumljiv predlog g. Rebeka je bil sprejet z ogorčenjem, ker je »Jugoslovanski obrtnik«, ki ga je ustanovil Zavod, edini izključno strokovni list v naši banovini. Pod pritiskom splošnega mnenja in na intervencijo g. Jelačina je bil g. Rebek primoran umakniti svoj predlog.

Tajnik dr. Pretnar je nato poročal o delovanju zborničnega Zavoda za pospeševanje obrta kot spopolnitev k tozadevnemu poročilu podpredsednika g. Ogrina.

Samostojni predlogi.

Sledili so samostojni nujni predlogi gosp. Brudermana glede pobiranja občinske trošarine, g. Vrečarja glede uvrstitve malih rokodelcev v davčne skupine za odmero pridobnine, dr. Rekarja glede sestave reklamacijskih odborov, inž. Remeca glede prispevkov za zračno pošto, g. Španička glede poseganja zasebnih strank po trgovskih potnikih, g. Sušnika glede znižanja dopolnilnega davka na pridobnino, g. Rebeka glede obveznega zavarovanja obrtnikov in g. Volka glede odpadbe malega obrtnika.

Vsi predlogi so bili utemeljeni in sprejeti.

Predsednik je nato okoli 13. ure končal sejo in čestital članu veleindustrijalcu g. Lenarčiču iz Vrhnike k jubileju, ki ga je nedavno praznoval; Zbornica se mu je pridružila z velikim aplavzom .G. predsednik je končal z željo, da bi vsi krenili na novo pot, se otresli preteklosti in delali složno in sporazumno za procvit našega gospodarstva.

Premestitev učiteljev

Ljubljana, 25. septembra. AA. Na meščanskih šolah v dravski banovini so bile izvršene naslednje premestitve učiteljstva: na Jesenice Puhr Dragotin; v Krško Medved Stane; v Ljutomer Lindtner Alfonz; v Mežico Domnik Drago; Stanič-Kokalj Olga; v Ormož Černut Janko; na Rakek Klinar Terezija; v Ribnico Rott Gotard, Slapšak Ana, Slapšak Dora; k Sv. Lenartu v Slov. Gor. Verovšek Marija; v Šoštanj Theuerschuh Ivan; v Trbovlje Škerjanec Metod, Brandstetter Marjeta, Erbežnik Jožica; na Vič Pehani Milena, Černivec Katarina, Jankovič Bratislav; v Št. Vid nad Ljubljano Vanič Ladislav, Korene Henrik, Hvala Just; v Vojnik Konečnik Milena; v Zgornjo Šiško Prekuh Jožica; v Novo mesto Štrbenk Karel; v Senovo Christof Dragotin, Albert Zlata; v Brežice Polaček Dragica; v Tržič Oman Oton; v Slovenjgradec Jenko Alojzij; v Dolenjo Lendavo za začasnega ravnatelja Dobernik Simon.

V službovanje meščanskim šolam so dodeljeni:

Zupan Marija iz Sarajeva na I. dekliško m. š. v Celju; Verbič Ivan iz Krškega na I. deš. m. š. v Ljubljani; Tavčar Marija iz Krškega na I. deš. m. š. v Ljubljani; Štancar Antonija iz Zg. Šiške na I. dekl. m. š. v Ljubljani; Serajnik Marija iz Celja na I. dekl. m. š. v Mariboru; Kromar Julija iz Brežic na I. dekl. m. š. v Mariboru; Tros Janko za ravnatelja v Ribnici; Novak Marija iz I. dekl. m. š. v Ljubljani z Zgornjo Šiško; Mervič Anton iz Ribnice za ravnatelja v Novo mesto; Andrejčič Olga iz Brežic v Novo mesto; Gorišek Josip iz Mežice za ravnatelja v Senovo Zupančič Ana za ravnateljico dekliške meščanske šole v Celju; Vanda Milan iz Ptuja v Vojnik.

Narodni tabor v Gornjem Cmureku

Kraji ob prejšnji narodni in sedanji državni meji ob reki Muri med Št. Iljem v Slovenskih goricah in Gornjo Radgono so bili vedno najbolj zanemarjeni. Zanje se ni brigal nihče, zato tudi nikdar ni bilo tam niti narodnega niti društvenega življenja kakor povsod drugod po slovenski zemlji. V tem oziru se tudi po osvobojenju ni nič storilo. Naše bivše politične stranke, so obmejno prebivalstvo nad reko Muro po severnih obronkih Slovenskih goric poznale samo za časa volitev, in še takrat so ga razdvajale, namesto da bi ga združevale in narodno precenjale.

Treba je bilo šele 6. januarja, da se je tudi tu pričelo novo življenje, ki zbira iz vseh bivših strank vse tiste, ki se zavedajo svoje slovenske narodnosti in pripadnosti k veliki Jugoslaviji in ki hočejo delati, da se utrdi in prerodi naša skrajna severna meja. V tem oziru je storila največ Narodna obrana, kateri se je posrečilo zgraditi svoje postojanke v Apačah in v Lokavcu. Oba krajevna odbora sta zelo agilna in oba sta letos poskrbela, da so ti kraji doživeli prve slovenske narodne prireditve. Prireditev v Apačah v avgustu je bila naravnost zgodovinskega pomena.

Za Apačami je v nedeljo 21. t. m. prišel na vrsto Gornji Cmurek, kamor je krajevni odbor Narodne obrane iz Lokavca sklical prvi slovenski narodni tabor in priredil prvo slovensko veselico od naselitve Slovencev v teh krajih do danes. Prireditev je bila v gornje-cmureškem gradu, kamor so kljub dopoldanskem deževanju prispele popoldne stotine mož, žena, fantov in deklet, med katerimi smo opazili tudi stare obmejne narodne korenine, kakor Cererja, Senekoviča in druge. Tabor je otvoril predsednik N. O., šolski upravitelj g. *Cujnik*, ki je zbrane pozdravil in v lepih besedah nagovoril o pomenu te prve slovenske narodne prireditve tik zelene reke Mure, ki tvori narodno in državno mejo. Za njim je govoril g. župnik *Vršič*, povdarjajoč slovensko miroljubnost in kulturnost, ki naj predrami vse obmejno prebivalstvo k složnemu delu za utrditev naše meje in s tem vse jugoslovanske domovine. Tretji je pa nastopil odposlanec N. O. iz Maribora g. dr. Miloš Vavhnik. V temperamentnem govoru je orisal naš politični narodni položaj, povdaril popolno neutemeljenost vsake nade naših nasprotnikov, ki so posebno po raznih Mussolinijevih govorih zopet pričeli dvigati glave, da bi se kdaj spremenila naša meja. Na Muri smo in z nje ne bomo nikdar več šli. To mejo bomo, če bo treba branili tako, kakor to znamo samo mi, Slovenci, Hrvati in Srbi, Jugoslovani. Vsi govori so bili sprejeti z velikim navdušenjem.

Po zborovanju se je razvila animirana zabava, ki je prvič bratsko združila bivše pripadnike najrazličnejših bivših strank. Uspela je popolnoma. Še daleč tja preko obmejne Mure se je glasila slovenska pesem in melodija dveh godb. Tako je ta lepa prireditev, kakor pred mesecem ona v Apačah dala novih pobud za nadaljno delo. Narodna obrana s svojim predsednikom g. Cujnikom in odborniki, ki hodijo k vsem sejam in točno, čeprav morajo nekateri po poldrugo uro daleč peš, pa zasluži priznanje vse naše javnosti. Zopet dokaz, da naše obmejno učiteljstvo dela in mu v polni meri pripada vsa podpora odločujočih krogov. Naša meja vstaja, počasi sicer, a nezadržno.

Iz Kranjske gore

Letoviška kronika beleži, da je posetilo naš lepi kraj v tekočem letu 3296 tujcev. Vseh prenočnin pa je skupaj 54.452. V tem številu niso zapopadene cele skupine izletnikov in turistov, ki so deloma v evidenci v obeh planinskih kočah na Gozdu in Vršiču. Število gostov je v primeri z letom 1929 poskočilo za 349 oseb, število prenočnin pa za 7467. Turistovski promet je vsled slabega vremena zelo trpel in je bil obisk za par stotin nižji, kakor preteklo leto. Gornje številke opominjajo vse prizadete činitelje, da posvečajo tujskemu prometu največjo pozornost, kajti samo v tem vidimo svojo gospodar. rešitev, posebno ko živinoreja vedno bolj peša, da o poljedelstvu niti ne govorimo. So pa problemi v vedno lepše se razvijajočem letovišču, ki se ne dajo čez noč rešiti. Nasvetov in kritike za rešitev teh vprašanj, dobivamo od vsepovsod, kažejo nam vsa mogoča dela, samo v financijelno vprašanje se noče nihče spustiti. Marsikdo noče imeti, ali nima vpogleda v one težkoče, s katerimi se ima boriti komunalna politika zlasti v denarnih vprašanjih. Tukaj imajo besedo samo oni, ki se praktično udejstvujejo in prenašajo na tem polju vso vročino dneva in leta. To se vidi pri nas pri novozgrajenem kopališču. Še dve taki mrzli in deževni sezoni, kakor letos, pa gre naprava lahko v konkurz. Treba je žrtev in morajo biti, a nakopavati si primerne dolgove, pri katerih niti za vsakoletne obresti ni kritja, bi bilo v večjo škodo kakor pa v korist kraja. Hotelska družba »Union« namerava zgraditi velik, moderen hotel. Zopet se očita občinskemu odboru, da nima toliko moči, da bi zgradil do stavbišča široko avtomobilno cesto, dotičnik pa ne pomisli, da bi peljala ta cesta pol kilometra po tujih parcelah, katere je treba vse odkupiti ali razlastiti. Od Borovcev pa dobiš vse preje, samo zemljišča ne, kajti vsak je navezan na svojo zemljo, katere je pri nas tako malo in jo drži vsak do skrajnosti. Pa tudi to zadevo bomo rešili, kajti davno že poprej, kakor je prišel naš svetovalec, je bilo zemljišče od tukajšnjega župana kupljeno za družbo in stvar občine bo tudi, da bo zastavila vse sile, da podjetje čimpreje z gradbo prične. Pretekle dneve se je mudil tukaj profesor mojster g. Plečnik z g. arhitektom Tomažičem. Ogledala sta letovišče v svrho naprave regulacijskega načrta, ki nam je nujno potreben. Pri tej priliki je gosp. profesor obžaloval, da leto za letom izginjajo stare, kmečke stavbe v narodnem slogu. Posestniki, kateri zidajo ali preurejajo stara poslopja, gledajo samo na praktično in financijelno stvar, za kar jim je zlasti beton, ki nikakor ne spada v gorske pokrajine, najbolje dobrodošel. Pa ne pomaga noben nasvet in nobena prošnja. Morda bo z regulacijskim načrtom tudi ta problem rešen, vsaj županstvo, kot stavbena obast, bo imelo podlago in smernice pri izdaji stavbnih dovoljenj.

Senzacijonalen proces v Novem mestu

Po šestih letih je prišel zaradi roparskega umora pred sodišče

Novo mesto, 24. septembra.

Pred velikim senatom novomeškega okrožnega sodišča se je danes ob 9. dopoldne pričela senzacijonalna razprava proti 26-letnemu izvoščku Slavku Pintarju iz Novega mesta, ki je obtožen zločina roparskega umora. Naval v razpravno dvorano je bil ogromen ter je občinstvo z največjo pozornostjo sledilo izredno napeti in zanimivi razpravi. Velikemu senatu predseduje s. o. s. gospod Anton **Kuder**, prisedniki so gg.: dr. Ščitomir **Dolenc**, Lojze **Hočevar**, Jakob **Luznar** in I. **Kacijan**. Državno tožilstvo zastopa državni tožilec g. **Kovač**. Obtoženca brani novomeški odvetnik dr. **Furlan**.

Izvošček Slavko Pintar je obtožen, da je bil soudeležen pri umoru, odnosno da je nagovarjal k umoru posestnika Janeza Rajerja iz Rateč ter ga je pomagal oropati. Roparski umor je bil izvršen že 16. julija 1924. Zaradi tega roparskega umora je bil pred novomeško poroto obsojen France Žinger, bivši verižnik in špekulant z valutami, na smrt na vešalih ter je bil pozneje pomiloščen na 20-letno težko ječo. Žinger je sedaj zaprt v mariborski kaznilnici.

Žinger se je v kaznilnici seznanil z bivšim lesnim trgovcem Antonom Srebotnjakom, ki je bil zaradi raznih goljufij pred ljubljansko poroto obsojen na pet let težke ječe. Žinger je njemu zaupal vse podrobnosti, kako je bil izvršen roparski umor posestnika Janeza Rajerja. Slavko Pintar je namreč Žingerju obljubil, da naj molči o vsej stvari in da mu bo že gmotno pomagal, ko se bo nahajal v kaznilnici. — Pintar svoje obljube ni držal in zato je Žinger naprosil Antona Srebotnjaka, da zločin še enkrat spravi pred sodišče z namenom, da se stvar popolnoma pojasni. Anton Srebotnjak, ko je prestal svojo kazen, je res ukrenil vse, da se je preiskava zaradi roparskega umora obnovila in je bil zato ponovno aretiran izvošček Slavko Pintar.

Med poslušalci je vzbujal splošno pozornost iz mariborske kaznilniec privedeni France Žinger, ki je bil ves čas v težkih verigah, a so mu jih odstranili, ko je stopil pred veliki senat kot priča.

Zagovor obtoženca

Obtoženi Slavko Pintar se je skušal spretno in dosledno zagovarjati ter je zanikal vsako udeležbo pri roparskemu umoru posestnika Janeza Rajerja v Žabji vasi. Zatrjeval je sodnikom: »Jaz nisem kriv! Jaz sem nedolžen! Navajal je svoj alibi, da je bil v kritičnem trenutku pri svoji izvoljenki natakarici Pepci, ki je v prvi preiskavi tudi razbremenilno izpovedala za njega. Pod prisego je pred novomeško poroto namreč izpovedala, da je bil obtoženec kritični trenutek pri njej in da je izključeno, da bi bil on umoril oziroma, da bi bil udeležen pri umoru Janeza Rajerja. Obtoženčeva izvoljenka Pepca je med tem časom umrla. Obtoženec pa se je z drugo poročil.

Izpoved glavne priče

V dvorano so po zaslišanju obtoženca pripeljali glavno pričo Franceta Žingerja, ki napravlja na vse dober vtis, ker je njegova izpoved odkritosrčna in prostodušna. Žinger kot priča, ki ni bil po zakonskih določilih kot kaznjenec zaprisežen, je natančno v vseh podrobnostih opisal, kako je prišlo do umora. Kritični dan ponoči 16. julija so popivali po Novem mestu in obtoženec je mnoge goste silil, da bi kvartali, osobito Rajerja. Hodili so od gostilne do gostilne. Obtoženec je njemu pripomnil:

— Dobro bi bilo, da bi oropali Rajerja, ker ima pri sebi mnogo denarja.

Zasledovala sta potem Rajerja in ga po dolgem času srečala v gozdu pri Žabji vasi. Tam sta ga prijela. Obtoženec ga je prijel od zadaj in sta mu vzela denar. Ker se je nekoliko branil, ga je obtoženec s francozom močno udaril, tako da je potem mrtev obležal na mestu.

Konfrontacija med glavno pričo in obtožencem je bila silno dramatična. Obtoženec je priči zalučal v obraz: »Ti lažeš!« Priča pa mu je mirno odvrnil: »Ti meni v obraz lažeš!«

Obrnil se je proti sodnikom ter z rezkim tonom pripomnil:

— Nočem ga tlačiti, gospodje sodniki. Zaradi mene ga lahko obsodite ali ne. Tako je bilo kakor sem povedal.

Priča je povedal nato tudi, kako je obtoženec Rajerja udaril po glavi s francozom in ko sta odhajala, mu je btoženec pripomnil: »Denar že imam.«

Glavna priča je nato tudi povedal, da je že pred poroto vedno trdil, **da ga on ni ubil in da pride že vse na dan o pravem času.**

Obtoženec je tudi zadevo pojasnil svoji izvoljenki Pepci Starič, ki je med tem časom umrla. Prosil jo je, naj o tem molči in ona je res pred poroto za obtoženca razbremenilno izpovedala.

Druga obtežilna priča

Nato je bila zaslišana sestra pokojne Pepce Starič, ki je v vseh podrobnostih izpovedala, kaj je njej pokojna sestra pripovedovala o zagonetnem umoru v Žabji vasi. Pripovedovala ji je to zato, ker jo je obtoženec zapustil, se ji izneveril ter poročil drugo.

Zaslišana sta bila nato tudi še sodna izvedenca zdravnika dr. Pavlič in dr. Polenšek, ki sta konformno izjavila, da je bil udarec na glavo posestnika Rajerja smrtonosen.

Ob 13. je bila ta senzacijonalna razprava prekinjena ter se je nadaljevala ob 16. uri.

Žena umorjenega posestnika Rajerja trdi, da je njen mož usodnega dne imel pri sebi najmanj Din 4.000·—, mogoče pa tudi Din 12.000.

Ob 14·30 se je nadaljevala razprava proti Slavku Pintarju. Zaslišanih je bilo več prič, ki so v bistvu izpovedale to, kar so že dopoldanske priče povedale. Obtoženčeva sestra Julka Pintar je izpovedala, da je kritični zvečer slonela na oknu in gledala v noč in okoli pol ene, toda sigurno pred eno zjutraj, je prišel njen brat Slavko in ni šel več iz hiše. Videla je tudi Žingerja, ki je prišel pozneje in zopet odšel z družbo. Brat Franc Pintar je prišel iz Pariza ter je pričal ugodno za brata. Zagovornik dr. Furlan je nato predlagal več novih prič, kakor tudi čitanje mnogih zapisnikov iz porotne obravnave, ki se je vršila leta 1924 proti Francetu Žingerju. Zelo važna priča zidar Žigon ni prišel k razpravi in zato je bila razprava preložena na 6. oktobra ob pol 11. dopoldne. S tem je bila današnja razprava končana.

K uboju dijaka Stanka Bezjaka

Maribor, 25. septembra.

Tekom včerajšnjega in današnjega dneva je policija ugotovila še nadaljne podrobnosti o divjaškem uboju 15 letnega gimnazijca Stanka Bezjaka v gozdu nad vinogradi Racerjevega dvora. Izsledila je tudi oba tovariša, ki sta bila z Bezjakom malo pred ubojem. Oba sta izpovedala, da so se vsi trije napotili v torek popoldne na sprehod in imeli so tudi namen nabirati po gozdu gobe. Le slučajno so mimogrede utrgali v nekem vinogradu par grozdov, potem pa so ravno razpravljali v gozdu o neki gobi, ko so začuli strele in kričanje čuvaja Rudolfa Pečenika, ne Pečevnika, kakor smo včeraj napačno poročali.

Oba dijaka sta se prestrašila in sta jadrno zbežala, Stanka Bezjaka pa je čuvaj dohitel in ga udaril z okovano palico tako močno po glavi, da mu jo je razbil in se je tudi palica prelomila. Bezjak je bil takoj mrtev, kar je čuvaj videl, a je kljub temu prišel v mesto javit šele včeraj, da leži v omenjenem gozdu mlad neznanec. Da ga je ubil on, je priznal šele popoldne komisiji, ki ga je odvedla k mrliču in cinično dejal: »No, ja, sem ga pač malo preveč udaril.« Oba tovariša o dogodku nista ničesar vedela. Mislila sta, da je Bezjak pobegnil na drugo stran ali pa da ga je čuvaj aretiral in zaprl.

Truplo ubitega dijaka je bilo po odredbi sodne komisije prepeljano v mrtvašnico na Pobrežju, kjer je zdravnik dr. Hribar izvršil obdukcijo in ugotovil že gori navedeno, da je udarec Bezjaku prebil lobanjo, da so izstopili možgani in da tedaj ni bilo nobene pomoči več. O žalostnem dogodku so bili obveščeni mladeničevi starši v Šterjancih pri Veliki Nedelji, ki so danes prispeli semkaj. Pogreb ubitega bo jutri, v petek popoldne na Pobrežju. Ubijalec Rudolf Pečenik, ki je bil do nedavna še točaj v kavarni »Astoriji«, je brat Ivana Pečenika, ki se je pred par dnevi ponesrečil z avtom pri Gornji Polskavi in leži sedaj v bolnici. Zaprt je v zaporih okrožnega sodišča.

Dogodek je vzbudil v vsem mestu silno ogorčenje. Vse se zgraža nad divjaškim ubojem mirnega 15letnega dijaka zaradi par grozdov, če jih je res vzel, kar pa še ni pozitivno ugotovljeno. Na vsak način bi bilo potrebno, da bi se praksa pri čuvanju vinogradov v neposredni mestni bližini spremenila. Vsa okolica je tako zastražena, da ni mogoče nikamor, ne na lepe razgledne točke nad mestom, ne na Slovensko Kalvarijo itd. Celo mirnemu in najuglednejšemu pasantu po večji poti se zgodi, da ga posiroveli čuvaj divjaško nahruli. Tako postopanje bi ne bilo umestno nikjer, najmanj pa v neposredni okolici kulturnega mesta s 35.000 prebivalci.

Zanimivosti ljubljanske kronike

Pretkan ponarejevalec tehtničnih listkov

Organom Mestnega dohodarstvenega urada i trgovcem s senom i mešetarjem z živino je dobro poznan mali Ižanec France Japelj, mešetar in prekupčevalec poljskih pridelkov, možakar šibke postave, na zunaj gmota prave nesreče in smole. Vsem je znan kot prav prebrisan in izurjen ponarejevalec tehtničnih listkov mestnega dohodarstvenega urada. Zna prav spretno ponarejati številke, ki na listkih označujejo brutto, odnosno netto in taro težo. Japelj ima že prav lep register kazni zaradi ponarejanja teh listkov. Njegova karijera se je pričela po vojni. Zaradi goljufije in ponarejanja listin je moral že presedeti 40 mesecev težke ječe. Letos v marcu je bil obsojen na 11 mesecev strogega zapora, a si je izprosil pri sodnikih milostno dovoljenje, da bi smel kazen nastopiti pozneje.

Pravijo, da je »navada železna strajca«. To je resnično pri Francetu Japlju. Majnika meseca je prišel k trgovcu A. Novaku v Štepanji vasi ter mu ponudil nekaj 100 kg slame na prodaj. Pošteno sta se domenila za ceno. Japelj je res po vozniku pripeljal g. Novaku slamo. Dotični listek dohodarstvenega urada pa je tako ponaredil, da je zvišal težo za približno 535 kg ter bi g. Novaka oškodoval za Din 310·—. Gospod Novak pa je bil previden in je Japlja pozval na stražnico, kjer so ugotovili njegove manipulacije s tehtničnim listkom.

France Japelj je bil pred malim senatom zaradi ponarejanja javnih listin in prestopka prevare obsojen na 18 mesecev robije in na izgubo državljanskih častnih pravic za dobo dveh let.

Lastnik porcelanastega zaklada

Včeraj smo že poročali o odkritju zaklada dragocenega porcelana na Prulah. Aretiran je bil delavec Silvo Šerbec s tremi ženskami. — Mlademu, a agilnemu detektivu se je posrečilo, da je izkopal ta zaklad. V sredo popoldne so bile najprej zaslišane vse tri aretirane ženske, ki s bile na to izpuščene na svobodo. Osumljenec Silvo Šerbec je odločno tajil vsako udeležbo pri tatvini porcelana. Pridržali so ga v zaporu ter so ga danes izročili državnemu tožilstvu, ki bo uvedlo nadaljno kazensko preiskavo. — Policiji se je danes posrečilo ugotoviti pravega lastnika vse porcelanske zaloge. Je to neki trgovec, ki stanuje v Gorupovi ulici, kjer so pred tedni delavci obnavljali Gorupovo hišo in tudi streho pokrivali. Najbrže so ti delavci odnesli ves porcelan in ga s pomočjo osumljenca zakopali na Prulah.

Tatvine koles na dnevnem redu

V Ljubljani so sedaj tatvine koles na dnevnem redu. V Knafljevi ulici štev. 4 stanujočemu ravnatelju zavarovalnice »Sava« gospodu Jaroslavu Koserju je bilo v sredo popoldne izpred hiše na Sv. Petra cesti št. 2 ukradeno Din 700 vredno, črno pleskano kolo. Tatvine je osumljen neki mladenič, ki se je takrat smukal okoli hiše. — Kaplaru djaku ljubljanskega vojnega okruga Antonu Mavrinu je bilo prav tako v torek popoldne ukradeno izpred vojnega okruga dirkalno, 800 Din vredno, a močno obrabljeno kolo.

Mlad berač, ki noče delati

Doma je iz Vrbovskega na Hrvatskem. Rojen je leta 1903. Po poklicu je delavec. Stanuje v Florijanski ulici št. 13. Imenuje se Nikola Samič. V sredo zvečer je bil aretiran, ker je na Starem trgu nadlegoval pasante in prosil za miloščino. Na policiji je dežurnemu uradniku prav prostodušno in deloma cinično izjavil:

— Stanujem zastonj, ker svojim sostanovalcem čistim obleko, čevlje in pospravljam sobo. Za hrano pa naberačim. Zaradi beračenja sem bil že dvakrat v Ljubljani kaznovan.

— Imate prepovedan povratek v Ljubljano in ste bili izgnani, je pripomnil dežurni uradnik.

— Res je, gospod komisar, a **vrnil sem se v Ljubljano, ker se v Ljubljani da več naberačiti, kakor pa se zasluži s težkim delom.**

— Zakaj ne delate? je nadaljeval dežurni.

— Še nikdar nisem delal in tudi ne bom, je mladi zakrknjeni berač odvrnil dežurnemu uradniku. Policija ga je izročila sodišču.

Slov. Bistrica

Zopet se je naselil cirkus v našem mestu. Pozornost so vzbudili člani cirkusa v kozaških nošah. Sicer pa je vsak cirkus velik dogodek za mestne paglavce.

Detomora je obdolžena dekla nekega tukajšnjega obrtnika. Dekla je dete naskrivaj in ponoči porodila in ga zakopala na tukajšnje pokopališče. Koliko je na stvari, bo dognalo orožništvo in sodna komisija, ki je otroka izkopala in secirala. V mestu je mnogo nepotrebnega govorjenja o tem.

Obesiti se je mislil nek delavec, pa se mu je vrv utrgala in je padel s skednja v hlev. Pri tem si je prerezal vrat, a tudi premislil in se raje vlegel spat.

Trbovlje

Dve smrtni nesreči v Trbovljah. V torek sta se pripetili v Trbovljah dve težki nesreči, ki sta zahtevali dve smrtni žrtvi. Prva nesreča se je pripetila okrog pol 12. ure v hlevu posestnika in gostilničarja Jakoba Božiča. Na dosedaj še nepojasnjen način se je utrgala žica elektrovoda, ki je bila napeljana za razsvetljavo hleva, ter padla s stropa na tla. V hlevu je bil zaposlen s čiščenjem in krmljenjem živine 68 letni rudniški vpokojenec Smodič Ivan, kateremu je pomagal 24 letni delavec Kropi Franc. Nič hudega sluteča sta najbrže prijela za neizolirano bakreno žico, hoteč jo odstraniti, toda nesreča je bila že tu. Zdravnik bratovske skladnice g. dr. Cizelj, ki je bil takoj na mestu nesreče, je napel vse sile, da bi ohranil Smodiča pri življenju, vendar zaman. Tekom dveh ur je Smodič izdahnil. Krope Franc, ki je izredno močne telesne konstitucije, pa je prišel kmalu k zavesti ter bo kmalu zapustil bolnico. Že smrtna nesreča vsled elektr. toka, ki se je zgodila pred par leti pri posestniku Orešniku, bi morala biti v svarilo onim, ki imajo še vedno neizolirane elektrovode v svojih gospodarskih poslopjih. — Druga smrtna nesreča se je pa pripetila danes zjutraj pri skladišču železa. Na poševnem tiru so prevažali iz III. etaže k glavni železnici na takozvanih »cickah« deske. Na vznožju poševnega tira je stal 40 letni rudniški delavec Nadrah Leopold. Na drugi strani v smeri proti Vodam pa je stal vlak vozičkov, napoljnjenih z raznim materijalom. Po nesrečnem naključju je zadela »cicka« z deskami ravno na ovinku v drg voziček, pri čemur se je »cicka« prevrnila ter je Nadraha, ki je stal preblizu proge, z deskami podsula. Nadrah, ki je zadobil težke notranje poškodbe, je med prevozom v bolnico izdihnil.

Dnevne vesti

— **»Slovenec« si lahko domišljuje in tolaži,** da nam je odgovoril, toda vsak objektiven bralec bo nam pritrdil, da njegov odgovor sploh **ni noben odgovor.** Mi smo vprašali čisto konkretno, »Slovenčev« uvodnik pa samo koleba v neki nejasni teoriji, ki je samo izraz zadrege. V uvodniku »Centrum docet« zavzetega stališča pač ni mogoče zagovarjati, za preklic pa manjka moči in tako je izšel uvodnik, ki zasluži priznanje samo vsled svoje elastičnosti. Toda odgovoriti je treba in zato vprašamo ponovno: Ali je »Slovencu« dr. Krek še vzor? Ali podpisuje njegovo oporoko? Ali hoče uravnati svoje stališče v skladu s stališčem voditelja centruma dr. Brüninga, da se mora vsakdo čutiti kot del državnega naroda? To so konkretna vprašanja, na katera treba konkretno odgovoriti, ne pa z meglenimi teorijami!

— **Jugoslavija in Avstralija.** V Zagreb je prišel na obisk Sušačan Mikuličić-Rodd, ki že 20 let živi v Avstraliji in je v Sidneyu predsednik jugoslovanskega kluba. Gost pripoveduje zanimive prigode iz svojega življenja na tujem, udeležil se je tudi svetovne vojne kot prostovoljec angleške armade in se je tako poangležil, da ni znal spregovoriti nobene domače besede, ko se je pred petimi leti prvikrat vrnil v domovino. Iz njegovih pripovedovanj posnemamo, da živi v Avstraliji približno 8—10 tisoč jugoslovanskih izseljencev, ki so po večini iz Dalmacije, največ s Korčule. Jugoslovani so v Avstraliji na glasu kot dobri delavci in jih povsod radi sprejemajo. Organizirani so v dveh klubih — v Sidneyu in v Melbourneu. Po večini delajo po rudnikih, nekateri pa pripadajo tudi imovitejšim slojem, tako so med njimi tovarnarji pohištva, opank, čokolade itd. Mikuličić sam je veletrgovec. Ena glavnih potreb naših izseljencev v Avstraliji je, da prideta oba naša tamošnja častna konzulata, ki jih opravljajo zdaj našega jezika nevešči ljudje, v roke ljudi, ki bodo dobro poznali naše razmere.

— **Sokolsko gledališče v Radovljici** otvori letošnjo sezijo v nedeljo, dne 28. t. m. ob 20. uri zvečer. Uprizori se burka »Dol z možmi!« Cenjeno občinstvo vabimo, da posveti tudi letos sokolskemu odru ono pozornost, kakor mu jo je posvečalo do sedaj, vodstvo pa se bo potrudilo, da bo vsestransko z delom ustreglo.

— **Za planinarje.** Slovensko planinsko društvo naznanja, da bo zaprta Malnarjeva koča na Črni prsti dne 26. t. m.

— **Vpisovanje v občo obrtno in strokovno nadaljevalno šolo za mizarje** v Št. Vidu nad Ljubljano se bo vršilo v nedeljo, dne 28. septembra od 9. do 12. v šolski risalnici. Novovstopivši učenci morajo prinesti s seboj zadnje šolsko izpričevalo. Na strokovni šoli se bo otvoril tudi letos **III. razred in tečaj za mizarske pomočnike.**

— **Javen rudarski strokovni shod v Trbovljah** sklicuje za v nedeljo 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v gostilni Zavrašek (Ranzinger) Narodno strokovna zveza. Na shodu govori g. Rudolf Juvan, predsednik NSZ, o temi: Enotna jugoslovanska strokovna organizacija in rudarji. Vabimo vse jugoslovansko delavstvo, da se tega shoda udeleži v velikem številu.

— **Obrtno društvo v Laškem** sklicuje svoj izredni občni zbor za nedeljo, dne 12 oktobra 1930 ob 15 uri v dvorani hotela Tadina v Laškem. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva; 2. gospodarsko poročilo tajnika Dravske zveze obrtnih društev; 3. dopolnilne volitve odbornikov; 4. davčno vprašanje; 5. sklepanje glede pristopa k Zvezi obrtnih društev; 6. sklepanje o § 13 točka 1 društvenih pravil in 7. razni predlogi.

— **Na Keramiško šolo** pri Tehniški srednji šoli v Ljubljani se sprejmejo v prvi letnik še trije učenci (učenke). Sprejemni pogoji: 14 let starosti in odpustnica ljudske šole.

— **Predložitev prijav po vpokojencih za prejemanje draginjskih doklad.** Da se kontrolira pravica, prejemati draginjske doklade, morajo po členu 141 pravilnika za delo računovodstvenih oddelkov finančnih direkcij predložiti **vsi vpokojenci** odseku za računovodstvo **vsako leto v začetku meseca oktobra** predpisane prijave za prejemanje draginjske doklade. Za otroke, stare preko 16 let, ki se redno šolajo, se morajo priložiti prijavam tudi potrdila šole o rednem šolanju. Vsled tega se vsi v Ljubljani bivajoči vpokojenci obveščajo, da dobe predpisane tiskovine za prijavo **pri odseku za računovodstvo, referatu za civilne in vojaške mirovine, Krekov trg, pritličje, soba štev. 6, v času od 1. do 10. oktobra 1930,** kjer naj se vsi vpokojenci osebno, **toda le v tem času zglase.** Izven Ljubljane bivajočim vpokojencem se bodo dostavile prijave po pošti. Pravilno izpolnjene in po dveh aktivnih ali vpokojenih državnih uradnikih potrjene prijave se morajo takoj vrniti temu odseku. Vpokojencem, ki se ne bodo odzvali temu pozivu, se bode ustavilo izplačevanje draginjske doklade. Pri tej priliki se vsi vpokojenci ponovno opozarjajo, naj v bodoče vsako spremembo bivališča javijo najpozneje do 10. vsakega meseca.— Dravska finančna direkcija, odsek za računovodstvo.

— **Število katolikov v Bosni raste.** Po neki novi statistiki, ki so jo priredile cerkvene oblasti, je v Bosni in Hercegovini 560.000 prebivalcev katoliške vere, dočim jih je bilo po zadnjem ljudskem štetju le 440.000.

— **Očetje in sinovi.** Včerajšnji zagrebški listi so v policijski kroniki zabeležili dva primera surovosti, za kakršne bi bilo treba v resnici neusmiljene kazni. Neka stara ženica je pribežala na policijo vsa objokana, češ, da jo je njen sin pretepel, kakor jo je že večkrat v svojih slabih časih. Mati ga nikoli ni šla uvajat, zdelo se ji je greh, da bi mati tožarila sina, in je tiho trpela. Nazadnje pa le ni mogla več in je na policijo pribežala pred njim. Takile dobri sinovi se pač zelo pogostoma najdejo po ubožnih in po bogatih domovih. — Mesarski pomočnik S. je na nekem dvorišču divje začel pretepati mlado ženo, ki je prišla mimo s šestletnim otrokom, pa se je ta otrok odtrgal od nje, potekel k njemu in mu zaklical: ata!

— **Ljubezen in revolver.** V Subotici si je mlad čevljar pognal kroglo v glavo, ker mu je prijatelj pisal, da se v nekaj dneh oženi z dekletom, ki ga je čevljarček že dve leti imel rad.

— **Lov na tunine.** Zadnje dni zajemajo ribiči v hrvatskem Primorju nenavadno mnogo tuninov. Samo v sredo zvečer so jih v Bakarcu zajeli 2200 kilogramov. Večino plena izvozijo v Italijo.

— **Pravda za zapuščino Tonija Šlegla.** V Zagrebu vzbuja veliko zanimanje spor za zapuščino po Toniju Šleglu, direktorju »Novosti«, ki je bil najbogatejši delničar Jugoslovenske štampe d. d.; od 15.000 delnic jih je bilo v njegovih rokah 11.000. Šlegl je vse svoje imetje skoraj po enakih delih zapustil svojima sinovoma Josipu in Deanu in pa nekaterim svojim najožjim sodelavcem. Zdaj so Šleglovi bratje vložili tožbo, češ, da ta testament ne odgovarja njegovi poslednji volji, da je falzifikat in da je Šlegl kesneje napravil še en testament, po katerem je svoje imetje zapustil svoji zakoniti ženi (ki ji toženi testament daje samo neko odpravnino) in najožjim sorodnikom. Zanimiva pravda je v teku.

Vabilo Podružnica Vabilo

JULIO MEINL

Ljubljana, Šelenburgova ulica

slavi

dvajsetletni jubilej

in priredi

v petek, 26. in soboto, 27. t. m.

svečano kuhanje kave

z darili 488

Ljubljana

Petek, 26. septembra 1930, Ciprijan. Pravoslavni: 13. septembra, Stojslava.

Nočno službo imata lekarni Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor na Miklošičevi cesti.

*

■ **Sokol II. na realki** naznanja, da se vrši telovadba v tem redu: člani: pondeljek in petek ob 20.; članice, torek in četrtek ob 20.; moški naraščaj, pondeljek, sreda in petek ob 19.; ženski naraščaj, torek in četrtek ob 19.; moška deca, torek in četrtek ob 18. Pričela je tudi telovadba starejših bratov, ki se vrši vsak četrtek ob 18.

■ **Odlikovani ljubljanski gasilci.** Starosta Češkoslovaške gasilske zveze g. Adolf Seidl je v znak priznanja, da je vseslovanski gasilski kongres tako veličastno uspel, odlikoval načelnika JGZ g. Milka Hojana, dalje tajnika Engelberta Gostišo, Tone Hojana, Frana Mežka, Stanka Pristovška in Ivana Tomažiča, ki že 50 let deluje pri ljubljanskem gasilstvu.

■ **Odlikovanje mestnega fizika dr. Rusa.** Starosta Vseslovanske gasilske zveze g. Adolf Seidl je odlikoval mestnega fizika dr. Mavricija Rusa s »češko zvezdo« v znak priznanja organizacije ljubljanskih gasilskih samaritank. Odlikovanje mu je včeraj izročil predsednik gasilskega kongresa g. R. Engelsberger.

■ **Obnovitvena dela na magistratu.** Za obnovitvena dela mestnega magistrata odnosno »rotovža« je občinska uprava odobrila kredit 700 tisoč Din. Obnovitvena dela so bila, kakor smo že poročali, poverjena stavbni družbi Tönnies, ki je nedavno pričela z vso renovacijo notranjosti magistratnega poslopja. Povsod marljivo delavci kopljejo in mečejo ostanke iz magistrata. Začeli so tudi z obnovitvijo sejne dvorane. Dela bodo trajale več mesecev in po končanih delih se bo pokazal »rotovž« v vsej svoji nekdanji krasoti.

■ **Sezija za krompir.** V kratkem se prične na ljubljanskem trgu prava sezija za krompir. Doslej je bilo na trg pripeljanih le nekaj voz krompirja. Krompir prodajajo po 0·75 do 1 Din na debelo. Na drobno prodajajo krompir po 1 do 1·25 Din kg.

■ **Aretacije.** Od srede popoldne do včeraj opoldne je policija aretirala pet oseb, med njimi neko M. K. zaradi suma tatvine, dalje dve ženski zaradi tajne prostitucije in vlačugarstva in dva berača. Policija zadnji čas z vsem naporom zasleduje dobro organizirano tatinsko družbo, ki je zadnji čas izvršila nebroj tatvin. Vlomilcem so že na sledu.

■ **Kontrola mlečnih izdelkov na trgu.** Tržno nadzorstvo je uvedlo najstrožjo kontrolo mlečnih izdelkov na živilskem trgu. Cene siru so se znatno znižale na intervencijo tržnega nadzorstva. Na trgu prodajajo svoje mlečne izdelke mlekarne z Visokega, Vrhnike in druge.

■ **Barake v Šolskem drevoredu.** Prenovitvena dela Kresije dobro napredujejo. Po načrtih občinske uprave, odnosno tržnega nadzorstva, se bodo v kratkem odstranile vse barake, ki so še sedaj postavljene v Šolskem drevoredu nasproti Kresije, tako da bo dohod na Pogačarjev trg popolnoma svoboden.

Maribor

m **Ferijalni savez.** V dneh 27., 28. in 29. t. m. bo v Beogradu kongres centralne oblasti ferijalnega saveza. Maribor bodo zastopali akademik Štefin kot vodja delegacije in srednješolci Jandl za učiteljišče, Šef za gimnazijo, Heric za realko in Thaler za trgovsko akademijo.

m **Licitacija za zgradbo občinske ceste prvega reda Sv. Ožbald—Kapla.** Ker prva ponudbena licitacija za zgraditev občinske ceste prvega reda Sv. Ožbald—Kapla ni uspela, razpisuje okrajni cestni odbor v Mariboru za zgraditev te ceste drugo javno pismeno ofertalno licitacijo v roku 20 dni in sicer na dan 11. oktobra ob 11. uri dopoldne v prostorih okrajnega cestnega odbora v Mariboru na Koroški cesti 26.

m **Licitacija na carinarnici.** Jutri v soboto bo ob 9. dopoldne na tukajšnji glavni carinarnici licitacija večjega števila sodov in posode.

m **Mariborski strelci v Novem Sadu.** Na vsedržavnih strelskih tekmah, ki se vršijo te dni v Novem Sadu o priliki 140-letnega obstoja tamkajšnjega strelskega društva, so se izkazali tudi Mariborčani. Zelo dobre uspehe so dosegli dr. Robič, prof. Cestnik, Reja, Hinič, Matejić, Golob, Majer in Pogačnik.

m **Dražba v zastavljalnici.** Pri zastavljalnici v Gosposki ulici bo 15. oktobra dražba zastavljalnih predmetov, efektov od št. 9.888 do 11.895 in dragocenosti od št. 20.605 do 22.805, ako se najkasneje do 11. oktobra ne dvignejo ali podaljšajo. Dne 13. in 14. oktobra bo zastavljalnica za promet s strankami zaprta.

m **Dobra hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu štev. 6** v A razredu opoldne in zvečer Din 8·30, v B razredu Din 12·30, v C razredu Din 14·30. Priglašajte se! 316

m **K avtomobilski nesreči pri Gornji Polskavi.** Kakor je preiskava ugotovila, je karambol Pečenikovega avtomobila in kmečkega vozila pri Gornji Polskavi nastal zaradi tega, ker kmečki voz, ki je privozil na državno cesto, ni imel luči. Nadalje ni postal žrtev nesreče samo šofer Pečenik, ki leži v tukajšnji bolnici, ampak tudi voznik, posestnik Štefan Dobnikar iz Pokovška, star 43 let. Dobil je poškodbe na glavi in pretres možganov ter je bil v sredo tudi on prepeljan v tukajšnjo bolnico.

m **Uboj v Križevniku.** V sredo zvečer je prišel k posestniku Juriju Zaverniku v Križevniku pri Sv. Marjeti ob Pesnici viničarski sin Martin Ploj. Pri Zaverniku so prešali jabolka in ker jim je bil Ploj v napoto, ga je gospodar pozval, naj gre domov spat. To je Ploja tako razjezilo, da je potegnil nož in Zavernika dvakrat zabodel v rebra in pleča. Težko ranjeni Jurij Zavernik je kmalu na to umrl, Martin Ploj je pa bil aretiran in oddan sodišču.

m **Aretacija tatu koles.** V torek so orožniki v Košakih aretirali 19-letnega brezposelnega delavca Franca Starčka iz Zbigovc in ga izročili tukajšnji policiji, ki je ugotovila, da je Starček tat treh koles,ki so bili v Mariboru ukradeni v zadnjih dneh. Ker preiskava še ni zaključena, se sumi, da ima na vesti še več sličnih dejanj.

m **Ciganske tatvine** na Pobrežju pred par dnevi ni bilo, kot smo poročali. Takrat smo rekli, da sta bila Juriju Košiču izpred gostilne Štok na Pobrežju ukradena konj in voz. Zadeva pa se je pozneje prevrgla v grotesko, kajti konj, ki se je naveličal čakati na svojega gospodarja, jo je sam z vozom mahnil domov, kjer ga je lastnik našel, ko se je vrnil s policije, kjer je prijavil dozdevno tatvino.

m **Velik vlom na Teznu.** V pondeljek zgodaj zjutraj so neznanci vlomili v trgovino Angele Potokarjeve na Teznu in odnesli raznega manufakturnega in galanterijskega blaga v vrednosti 15.120 Din 28 par. Za storilci manjka doslej vsaka sled.

Celje

* **Celjski akademiki** priredijo v nedeljo 28. t. m. ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma poslovilni večer, na katerega so vabljeni vsi akademiki ter gg. starešine vseh akademskih društev.

* **Za odpust iz našega državljanstva** je prosila v Celje pristojna Amalija Eckschlager, živeča v Trstu, kjer si hoče pridobiti italijansko državljanstvo.

* **Nočno lekarniško službo** ima od jutri 27. t. m. do prihodnjega petka lekarnar »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

* **Pasja nadloga.** Pes Antona Fazarinca je na Benjamina Ipavca ulici napadel Jakoba Kandušerja in ga močno ugriznil. Lastnik psa bo moral plačati za škodo na obleki in za bolečine.

Novo mesto

Javna anketa občinstva za imenovanje trgov, cest in ulic v povečanem Novem mestu, je od županstva sklicana v četrtek 25. t. m. ob 5. uri popoldne v mestno posvetovalnico. Vabljeno občinstvo, zlasti pa društva. Meščani, udeležite se in odločajte o izberi imen za vaše trge in ulice!

Obrtno nadaljevalna šola. Vpisovanje vajencev in vajenk v obrtno nadaljevalno šolo v Novem mestu se bo vršilo prihodnjo nedeljo 28. septembra od 9. do 12. ure v pisarni obrtne nadaljevalne šole na deški osnovni šoli. Začetniki naj prineso s seboj učno pogodbo. Vpisnina znaša 50 Din. Redni pouk za vse razrede se bo pričel v nedeljo 5. oktobra ob 8. uri zjutraj.
Ad: Pragersko.

Nezgoda. V cestni jarek se je v ponedeljek prevrnil težak s senom obloženi voz nekega tukajšnjega posestnika in se občutno potrl konji in voznik pa so k sreči ostali nepošk

Občinski zastop v Novem mestu

Novo mesto, 24. septembra.

V sredo 24. t. m. ob 5. uri popoldne se je po dolgem času spet vršila občinska seja pod vodstvom mestnega župana dr. Režeka. Po odobritvi zapisnika je župan poročal, da je novomeška občina z odlokom kr. banske uprave postala samostojna zdravstvena občina. Žensko javno bolnico, ki je prej pripadala novomeškemu zdravstvenemu okrožju in za katero je mestna občina že izdala težke novce, naj bi sedaj prevzela v last, oskrbo in upravo mestna občina. Zdravstveni zastop jo je ponudil banski upravi. Gospodarski odsek se pooblasti, da stvar proučí — ker se bo na ženski javni bolnici moral ustanoviti porodniški oddelek in poslopje se bo moralo razširiti — in poroča na prihodnji seji.

Politična uprava urgira preložitev sejmišča. Gospodarskemu odseku se naroči, da najde več v poštev prihajajočih prostorov, izve za njih ceno in prihodnjič poroča.

Dopis banske uprave, naj se pri oddaji zidarskih del upošteva vedno le najnižji ponudek, vzame občinski odbor v vednost.

Nadalje poroča župan, da je meščanska šola slednjič otvorjena. Njen ravnatelj je službo že nastopil. V I. razred se je doslej vpisalo 33 učencev, v II. razred le 8 učencev.

Vsled pomanjkanja vodovodnega dotoka je dala mestna občina montirati v Stopičah novo vodovodno črpalko. Delo je izvršila družba Bon & Comp. oziroma naslednik Novobor. Celotni račun znaša nad 100.000 Din, od tega stane nova črpalka Din 20.866, vodovodni motor Din 20.598, transformator Din 24.890 in dvotarifni števec Din 2.305, kar je vse občinski odbor odobril, priznal pa ni računa za instalacijska dela, ki ga mora družba predložiti detajlirano: koliko se je porabilo kakega materijala in po kateri ceni. Dalje se ni priznal račun Din 10.700 za inž. Zemaneka, ki je vršil nadzorovanje nove montaže. Od občine v to ni bil poverjen. — Tudi številni računi za črpalni pogon se zavrnejo, ker se občinski odbor drži pogodbe, ki veže tvrdko za dobo desetih let na brezplačno dobavljanje električnega toka za črpanje vode, dalje pa 50 odstotkov od dnevne cene. Deset let po pogodbi še ni poteklo. Priznajo pa se računi za mesečno razsvetljavo in za manjše instalacije. Bencinski stroški, ob pomanjkanju električne sile, znašajo za pogon vodovoda Din 43.000, ki se tvrdki od računa odbijejo, ako pa jih ne prizna, se iztirjajo pravnim potom.

Prošnja občine Šmihel-Stopiče za dovolitev ene vodovodne cevi v Regerčo vas se radi poletnega pomanjkanja vode kot tudi radi razsipnosti vode po okoliških vaseh zavrne.

Za napravo drevesnice in trtnice se oddajo banski upravi mestne njive ob pokopališču za deset let in za ceno, ki se dogovorno določi kasneje.

V tajni seji je policijski odsek poročal, da je bil stražnik Franc Grašič radi težkega delikta odpuščen. Zdaj je policijski odsek izbral tri kandidate, izmed katerih bo ob osebni predstavitvi enega izbral. Z novim letom se mestnim stražnikm odvzame dolžnost pobiranja tržnine. Zdaj opravljata stražarsko službo le dva moža, kar se bo ob novem letu upoštevalo.

Pomožna občinska uradnica Iva Jarc je dva meseca nadomestovala obolelo mestno blagajničarko in občinski odbor ji je zato priznal nagrado Din 1600. Njena mesečna plača se za Din 200·— mesečno poviša.

Mestni tajnik Franjo Avsec ni šel na 20-dnevni dopust in se mu delo za te dni posebej nagradi.

Prošnja bivše občinske uradnice Pavle Ferlič za plačilo zavarovalnih prispevkov se odloži, da se Pokojninski zavod izjavi, kaj zahteva.

V občinsko zvezo se sprejmeta Jožef Klemenčič, pečar in lesni trgovec Anton Petrič.

Koncesija izvoščka se priporoča za trgovča Leopolda Kopača in zasebniku Stankotu Strajnarju, oba iz Novega mesta in s stajališčem v Novem mestu.

Prošnja Franca Kramarja za dimnikarsko koncesijo se zavrne, ker ni krajevne potrebe. Doslej so v novomeškem srezu tri dimnikarske koncesije in še te brez dela.

Ludvik Kondrič prosi za dovoljenje avtobusne vožnje Novo mesto — kolodvor. Dovoljeno.

Edvard Tršek se odda v hiralnico. Antoniji Pirnauer se dovoli začasna podpora Din 50·—. Marjan Küssel, učenec IV. razreda se da v Marjanišče. Mestna občina plačuje zanj Din 100·— mesečno, istotako prispeva Vincencijeva konferenca.

Prošnja Mihaela Žagarja iz Stopič za dovoljenje, da priklopi svojo električno omrežje na črpalko v Stopičah, se odkloni.

A. Batteliniju občinski odbor oporeka zahtevani honorar in vztraja pri prvotnem sklepu, da mu isti ne gre, je pa pripravljen dati mu primerno nagrado, kar se bo izvršilo sporazumno.

Prošnja »Reklam Rozman« iz Ljubljane za postavitev reklamnih desk in prošnja »Umetniške Matice« za pristop k članstvu se odklonita.

Kočevje

Pogreb. Poročali smo o tragični smrti rudniškega obratovodje Matejke. Njegovo splošno priljubljenost je dokazal pokojnikov pogreb, ki se je vršil v ponedeljek ob 4. uri popoldne. V sprevodu je bilo poleg rudniškega delavstva tudi veliko število meščanov, ki so spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil v toplih besedah rudniški ravnatelj g. Biskupsky.

Nova jama. V neki dolini blizu Rajndola je že pred meseci odkril tamkajšnji lovec lepo podzemeljsko jamo z različnimi kapniki. Treba bi bilo, da bi se interesenti pozanimali za novo odkritje in dognali, kolike vrednosti je jama.

Občni zbor. Akademsko društvo v Kočevju ima v soboto ob 8. uri zvečer v hotelu »Trst« svoj redni občni zbor. Na zbor so vljudno vabljeni vsi gg. podporni člani, za redne člane je pa udeležba obvezna.

Trgovcem in obrtnikom

Na taboru obrtnikov na Jesenicah, ki se je vršil 10. t. m., je g. Drago Žabkar poudarjal tudi potrebo dobrega, izobraženega naraščaja. Omenil je, da se mora spremeniti mentaliteta staršev,da ne bodo dajali učit obrti samo »butcev«, kakor se je izrazil, temveč baš pametne, pridne otroke, kakor delajo to na Češkoslovaškem. (»Jugoslovan« 12. 8. 1930.)

Da narod tega opomina ne bo posebno upošteval, so obrtniki in trgovci sami krivi.

1. Kolikokrat slišimo trgovca ali obrtnika, da žuga svojim otrokom: »Če se nočeš učiti, boš pa šuštar!« Ali se to ne pravi, pljuvati v lastno skledo? Stanovska zavest, stanovski ponos, kje sta?

2. Nič manj pa ne omalovažujejo svojega stanu oni trgovci in obrtniki, ki sprejemajo kot vajence dečke (deklice), ki nimajo za trgovca in obrtnika potrebne šolske izobrazbe, ali pa celo take, ki so duševno omejeni.

Časi, ko je zadostovalo, da sta trgovec in obrtnik znala čitati, pisati in malo računati, so minuli in se ne vrnejo nikoli več! Boj za obstanek in brezobzirna konkurenca ne zahtevata le žilavih in spretnih rok, ampak tudi primerno šolsko izobrazbo. Z izobrazbo, ki jo nudi svojim učencem osnovna šola, se niti tovarniški delavci, vsaj kvalificirani, ne zadovoljujejo več, ampak zahtevajo za svoje otroke meščanskih šol. Od dne do dne pa se množi tudi število poljedelcev, ki hočejo, da bi njihovi otroci dovršili meščansko šolo. Obrtniki in trgovci, ali hočete še dalje zaostajati za tema stanovoma? Češki trgovci in obrtniki ne sprejemajo — dostikrat niti ne smejo — kot vajenca nikogar, ki ni dovršil meščanske šole. posledica? Slep bi moral biti, kdor bi še ne bil opazil, na kako visoki stopnji sta na Češkoslovaškem obrt in trgovina!

Meščanske šole se otvarjajo v prvi vrsti zato da bi vzgajale mladino za obrtniški, trgovski in poljedelski stan. Zato se proučuje na meščanskih šolah tudi obrtno spisje, trgovsko dopisovanje, knjigovodstvo in državljanski nauk. V krajih, kjer je meščanska šola, so obrtne in trgovske nadaljevalne šole popolnoma odveč. Potrebni bi bili le tečaji za strokovno risanje, pa še to samo za nekatere vajence (vajenke).

Kaj pa v krajih, kjer ni meščanskih šol? Tam naj bi trgovci in obrtniki sprejemali kot vajence le najboljše učence osnovne šole. **Sicer pa bo morala vlada prej ali slej uvideti, da je že skrajni čas, da se otvori zadostno število meščanskih šol!** Češkoslovaška ima že skoraj 1800 meščanskih šol, Jugoslavija pa niti 200 ne, dasi ima Češkoslovaška le dober milijon več prebivalcev nego Jugoslavija.

Gospodarske vesti

Tečaji za kapunjenje. Perutninarski odsek kmetijske družbe je priredil dne 26. avgusta in 20. septembra t. l. tečaj za kapunjenje perutnine v valilni centrali tega odseka Linhartova ulica štev. 9 pod vodstvom predsednika g. J. Seherja, ki je izvršil operacijo in demonstriral orodje za kapunjenje po metodi prof. P. Collignona. Zanimanje za te tečaje je bilo precejšnje. Obiskali so med drugimi tečaje interesenti iz najbolj oddaljenih krajev naše banovine. Prijavilo se je toliko frekventantov, da mora prirediti odsek še nadaljne tečaje. Da ima ustanova popoln uspeh kaže dejstvo, da so nekateri frekventanti prvega tečaja pokazali pri drugem tečaju vse spretnosti, ki jih operater potrebuje.

× *Prodaja otoka Lokruma.* Zagrebške »Novosti« poročajo, da se je v zadnjih dneh mudila v Dubrovniku skupina tujih finančnikov z namenom, da odkupi otok Lokrum pri Dubrovniku za vsoto 30 milijonov dolarjev. Na otoku namerava ta tuja finančna skupina zidati kopico modernih hotelov, vil in penzijonov. Istočasno namerava družba sezidati moderno igralnico, ki bi privlačevala tuje bogataše iz vseh delov sveta.

× *Ruski les v ameriških lukah.* Ameriško-ruska trgovinska zbornica poroča, da je prispelo v ameriške luke 17 ladij naloženih z ruskim lesom v vrednosti 650.000 dolarjev.

Sanacija Mautnerjevega koncerna. V začetku prihodnjega meseca se bodo sestali na Dunaju zastopniki Živnostenske banke in avstrijskega kreditnega zavoda, ki bodo razpravljali o definitivni sanaciji Mautnerjevega koncerna. Bilanca za leto 1929 je že izgotovljena ter prikazuje precejšnjo zgubo. V kritje te zgube se namerava poleg vseh rezerv vporabiti tudi del akcijskega kapitala. O redukciji delniškega kapitala se bo razpravljalo na Dunaju. Zatrjuje se, da je letošnja reorganizacija koncerna rodila dobre uspehe, zato se posli v letošnjem letu mnogo bolje razvijajo, kakor je bilo to slučaj lansko leto. Seveda pa bo bilanca prvega polletja v tekočem letu izkazovala zgubo.

× *Plačilne težkoče velikega italijanskega podjetju z nepremičninami.* Compagnia Fondiaria Regionale, ki razpolaga z delniškim kapitalom Lit 125 milijonov je zašla v plačilne težkoče. Tečaj delnic se je v zadnjem tednu znatno znižal. Vršijo se trenutno živahna pogajanja družbe z upniki. Tudi drugo veliko italijansko podjetje z nepremičninami Credito Regionale Ligure se nahaja v kritičnem položaju. Podjetje je ponudilo upnikom 40% poravnave.

× *Vprašanje zelenjaštva.* V našem listu smo že večkrat razpravljali o tem žalostnem poglavju našega narodnega gospodarstva. Novejša poročila gospodarskih krogov naglašajo, da se je zelenjaštvo močno razvilo tudi v Bosni. Tako se je po sistemu zelenjaštva prodalo lansko leto 40% pese ter 50% sliv skupne letne produkcije. Sarajevska trgovska zbornica je medtem proučila to vprašanje in prišla do zaključka, da bi se ta način trgovine omejil le z osiguranjem poletnih sezonskih kreditov za nakup semena in prehrane in dovolila prodaja na zeleno največ en mesec pred žetvijo, pri slivah pred odpremo sadja na trg.

× *Priprave za drugo svetovno pšenično konferenco.* Mednarodni poljedeljski institut je odposlal posameznim državam povabila za sestanek vseh evropskih zastopnikov kulture pšenice. Sestanek, ki se bo vršil 16. decembra v Rimu, ima namen, da prouči vprašanje priprav za sklicanje druge svetovne pšenične konference, ki se bo vršila v letu 1932.

× *Madjarski izvoz pšenice.* Na podlagi poslednjih statističnih podatkov madjarskega poljedelskega ministrstva razpolaga madjarsko gospodarstvo s 60.000 vagoni pšenice, ki je namenjena izvozu. Predvsem se Madjarska zanima za odjem te odvišne pšenice v Češkoslovaški, ki pa ne kaže nikake pripravljenosti, zato forsira madjarska zunanja trgovina izvoz v Avstrijo in Italijo. Madjarska ponuja Avstriji uvoz 2000 vagonov lignitovega papirja carine prosto, v kompenzacijo pa zahteva uvoz pšenice v Avstrijo. Tudi z Italijo pripravlja Madjarska sličen arangement in sicer ponuja Italiji carine prost uvoz avtomobilov, ribjih konzerv in južnega sadja, če pristane Italija na odgovarjajoči odjem madjarske pšenice.

× *Češkoslovaški državni proračun.* Še v teku tega tedna bo češkoslovaškemu parlamentu predložen osnutek novega proračuna za leto 1931. Osnutek predvideva na dohodkih Kč 9843 milijonov, na izdatkih pa 9.838 milijonov. Izdatki so se predvsem povečali v korist ministrstva narodne obrambe za Kč 315 milijonov. V splošnem se smatra da bo osnutek sprejet brez posebnih bistvenih sprememb.

Borzna poročila

dne 25. septembra 1930.

Devizna tržišča

Ljubljana, 25. sept. Amsterdam 22·7775, Berlin 13·455, Bruselj 7·8752, Budimpešta 9·8889, Curih 1094·40—1097·40, Dunaj 7·9727, London 274·57, Newyork 56·38, Pariz 221·81, Praga 167·62, Trst 295·84.

Zagreb, 25. sept. Amsterdam 22·7425—22·805, Dunaj 795·77—798·77, Berlin 13·44—13·47, Bruselj 787·52 bl., Budimpešta 988·89 bl., Milan 294·822—296·822, London 274·17—274·97, Newyork kabel 56·39—56·59, ček 56·38 bl., Pariz 221·81 bl., Praga 167·22—168·02, Curih 1094·40 do 1097·40.

Beograd, 25. septembra. Amsterdam 22·7475 do 22·8075, Berlin 13·44 do 13·47, Budimpešta 987·39—990·39, Curih 1094·40—1097·40, Dunaj 795·77—798·75, London 274·17—274·97, Milan 294·55—296·55, Newyork 56·28—56·48, Pariz 220·81—221·81, Praga 167·22—167·82.

Dunaj, 25. sept. Amsterdam 285·75, Beograd 12·5467, Berlin 168·70, Bruselj 98·77, Budimpešta 123·98, Bukarešta 4·2125, Kopenhagen 189·45, London 34·4337, Madrid 46·20, Milan 37·085, Newyork 708·40, Pariz 27·805, Praga 21·0237, Sofija 5·1345, Stockholm 190·30, Varšava 79·38, Zürich 137·45.

Curih, 25. sept. Beograd 9·12875, Pariz 20·2425, London 25·05375, Newyork 515·475, Bruselj 71·86, Milan 26·995, Madrid 55·30, Amsterdam 207·85, Berlin 122·74, Dunaj 72·75, Sofija 3·735, Praga 15·30, Varšava 57·75.

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 25. septembra. **Državni papirji:** 7% inv. pos. 87·75—88·50, vojna škoda 434—436 (437—437·50), nov. 436·50—437·50, dec. 436 do 437 (437, 436, 436·50), 4% agr. obv. 55·75 bl., 7% Bler. pos. 85·25—86, 8% Bler pos. 97·75 bl., 7% pos. hip. b. 84·25—85·50. — **Banke:** Hrvatska 50 d., Praštediona 922·50—923·50, Udružena 191—194, Ljublj. kred. 122 d., Medjunarodna 66 d., Narodna 8125—8250. **Industrije:** Šečerana Osijek 309·50—312, Trboveljska 386—387, Slavonija 200 d., Vevče 124 d.

Beograd, 25. septembra. 7% inv. pos. 89·50 do 90, 4% agr. obv. 55·50—56·50, 7% pos. drž. hip. banke 88·50, 7% Bler 89, 8% Bler 100·50, vojna škoda 451·50—452·50, ult. okt. 454·50—455, ult. nov. 458, ult. dec. 461·50, Narodna banka 8170 do 8250, Izvozna banka 720.

Dunaj, 25. sept. Bankverein 17·65, Kreditni zavod 47·25, Dunav-Sava-Adria 12, Prioritete 90, Trbovlje 48·05.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu

London, 25. sept. 7% Bler 84—85.

Newyork, 25. sept. 8% Bler 95·50—97, 7% Bler 83·25—85, 7% pos. drž. hip. banke 82·125 do 83·—.

Žitna tržišča

Na ljubljanskem tržišču tendenca nestalna, promet 2 vagona ječmena.

Novi Sad, 25. sept. Vse neizpremenjeno. — Promet: pšenica 20 vagonov, oves 1 vagon, koruza 20 vagonov, moka 8 vagonov. Tendenca: neizpremenjena.

Budimpešta, 25. sept. Tendenca mlačna, promet: srednji. Pšenica: okt. 15·17—15·25 (15·30), marec 16·65—16·70 (16·65—16·66), maj 17·02 do 17·10 (17·— do 17·02). Rž: okt. 8·45—8·66 (8·60 do 8·61), marec 9·75—10 (9·83—9·85). Koruza: maj 13·10—13·25. Trs. 13·20.

Ljubljansko lesno tržišče

Tendenca neizpremenjena, promet dva vagona bukovih drv.

Papir za zavijanje

potiskan in nepotiskan prodaja po nizki ceni

tiskarna »Merkur«, Ljubljana

Gregorčičeva ulica 23

Novo glasilo jugoslovanstva

Danes, ko je jugoslovanstvo postalo naš narodni in državni program in splošni narodni pokret, je bolj kakor kdaj poprej potreben časopis, ki bo motril in ocenjeval ter sodil vse pojave v našem narodnem, državnem, gospodarskem, kulturnim in socijalnem življenju s **stališča integralnega jugoslovanstva.**

Da se bo zadovoljilo tej potrebi, bo v sporazumu in sodelovanjem številnih odličnih javnih delavcev — Jugoslovanov — iz vse države izšel 1. novembra .t l.

«Jugosloven»

glasilo jugoslovanske kulture, ki bo kot organ Jugoslovanskega društva izšel 2krat v mesecu na 5 tiskanih polah v Beogradu. Urejeval ga bo dr. Fedor Nikić, univerzitetni profesor in direktor »Jugoslovenskega dnevnika« v Subotici.

Naloge »Jugoslovena«

1. Poglabljal in širil bo jugoslovansko državno in narodno misel, ono državno in narodno čustvovanje, kakor ga je proklamiral v svojem manifestu Nj. Vel. kralj dne 6. januarja in 3. oktobra 1929.

2. Proučeval bo kulturna, gospodarska in socijalna vprašanja z jugoslovanskega stališča in vsako akcijo v tem guhu.

3. Spremljal in ocenjeval bo vse kulturne manifestacije našega življenja in doprinašal k ustvarjanju jugoslovanske kulture.

4. Zbiral bo vse jugoslovanske sile, da zgrade in organizirajo novo jugoslovansko verno in aktivno generacijo.

5. Spravil bo v tek in podprl vsako potrebno in koristno jugoslovansko družabno akcijo.

6. Prebujal in razvijal bo med manjšinami jugoslovansko državno zavest.

S tem smotrom bo »Jugoslovan«, poleg člankov in esejev o vseh važnih gospodarskih, socijalnih in kulturnih vprašanjih, registriral vse važnejše pojave in dogodke. V posebnih pregledih bo beležil vse važnejše pojave in manifestacije v vseh granah javnega življenja, posvetil bo veliko pažnjo mladini, njeni aktivnosti in težnjam.

Sledil bo vsem drugim pojavom tudi v drugih državah in narodih, s katerimi nas vežejo politični, kulturni in gospodarski interesi.

Na kratko: **»Jugosloven« bo kot živ, aktivističen, ideološki časopis širil in poglabljal narodno in državno jugoslovansko misel; prežel bo bo vse akcije in pojave s integralnim jugoslovanstvom; prizadeval in delal bo na tem, da nastane aktivistična jugoslovanska generacija s smotrom, da postane jugoslovanstvo stvarna in živa narodna in družabna sila.**

Vse prijatelje in somišljenike prosimo, naj pošljejo svoje članke (rokopise) na naslov: dr. Fedor Nikić, profesor univerze, Subotica. — Naročnino naj pošljejo na upravo »Jugoslovenskega dnevnika«, Subotica, Kralja Aleksandra ulica 13. Naročnina znaša 60 Din trimesečno in 120 Din polletno ter 240 Din za celo leto.

Sport

PO LAHKOATLETSKEM DRŽAVNEM PRVENSTVU ZA POEDINCE.

(Nadaljevanje.)

Prehajajoči na detajle tehnične narave moram takoj v grobih besedah poděrtali sedanje stanje naše atletike v poedinih panogah.

V fprintu se ni sedanja generacija še do danes približala lepi eri naših odličnih tekačev Enza, dr. Perparja in Valtriča. Imamo talentirane sprinterje, kakor so Mioković in Skok, izgleda pa, da vsled pomanjkanja rutine in ostrega treninga niso še v stanju približati se marki 11 sekund! Ostali tekmovalci, kakor Jamnicki, Hellebrannd, Schreiber (vsi Hašk), Schlesinger (Concordia) so na tem, da imajo višek že za seboj. Eden najresnejših favoritov, Podaubsky (Hašk) se vsled težje blesure ni pojavil na startu. Vsi navedeni tekmovalci se v rezultatih sučejo od 11'2 do 11'6 sek.

V teku na 200 m ni predpisane minimalne marke za prvaka, 23 sekund ni dosegel nihče. Najboljši rezultat je dosegel in sicer v predteku z 23'4 Jamnicky (Hašk), sledijo mu Schreiber (Hašk), sledijo mu Schreiber (Hašk) in Madjarević (Concordia), oba z 23'6 in Novaković (BSK) ter Skok (Primorje). V finalu pričakovana ostra in izenačena borba ni izostala. Rezultat zmagovalca Skoka, 23'6 in obeh naslednje plasiranih Jamnicky (23'8) in Schreiber (23'9) oba Hašk, se mora smatrati kot zelo dober, kajti razkvašeno in mehko tekališče jih je zelo oviralo.

Štiristometraše imamo dobre in so pokazali velik napredek! V zadnjih ltih je rezultat državnega prvaka znašal navadno okoli 54 sekund. Danes imamo kakih 10 atletov, pod tem rezultatom. Prvak Rittig (Hašk) je zaostal za svojim rekordom za 0'3 sekunde in pretekel progo v 52'2 sekundah. Tudi trije naslednji tekači so pretekli progo pod 53 sekund! Jamnicky (Hašk), Schreiber (Hašk) in Ferenščak (Marathon) 52'8. Atleti Madjarević (Concordia), Thaler (Marathon), Brnščak (Pančevački S. K.), Šik (BSK) in Žorga ter Skok (oba Primorje) imajo rezultate pod 54 sekund kar priča o zelo lepem napredku v tej disciplini.

Izgleda, da se bo tek 800 m spremenil v duel Rittig (Hašk) in Žorga (Primorje). Prvak je postal prvi po najostrejši borbi z Žorgo, v času 2:04'2. Rezultat zaostaja za rekordom za cele tri sekunde, je pa zelo dober, ker je razmočeno tekališče postavljalo zlasti na tekače v tej disciplini veliko zahtev. Žorga je šele v cilju zaostal za približno pol metra, dočim je talentirani Nikhazi (Pančevački S. K.) odpadel iz vodeče grupe že pri 600 m. Izgleda, da se pri nas atleti izogibajo te zelo težke discipline, kajti na startu jih je bilo samo pet.

Teke na 1500 m in 5000 m je sigurno v rekordni formi se nahajajoči Predanić (Concordia) odločil v svojo korist. Škoda, da v obeh disciplinah ni naletel na nikako konkurenco. Rezultati 16:19'6 na 5000 m in 4:14'2 na 1500 m so novi državni rekordi, ki so mu pripomogli do naslova državnega prvaka v obeh disciplinah. Pri ostalih tekačih, Spornu, Korenu na 5 km ter Tučanu (Hašk) in Žorgi (Primorje) na 1500 m je izvzemši Žorgo bilo jasno opaziti, da se nahajajo v dobri formi. Zadovoljil je Žorga kot tretji z rezultatom 4:23'8, kar je dosedaj najboljši rezultat Slovenca v tej disciplini.

Tudi pri 10 km ista slika. Zmagovalec Koren (Marathon) postavi nov državni rekord z 35:11'8 ne da bi ga v tem ovirali ostali plasirani Sporn (Ilirija) in Belas (Marathon).

Pri stafetah, kjer je Primorje v preteku doseglo najboljši rezultat 45'6, so naši klubi ponovno dokazali, da razpolagajo z dobrimi poedinci, da so pa moštva kot celota slaba, kajti vse predaje so bile izrazito slabe.

RAZVOJ SPORTA V ZAGORSKI DOLINI.

Zagorje, 24. septembra.

Po skoro vseh večjih krajih so razvite razne sporne panoge, le pri nas do nedavno še ni bilo pravega sporta. Po travnikih in drugod so se podili otroci ter brcali žogo in to je bilo tudi vse. Bilo je sicer nekaj poizkusov, da bi oživeli sportno gibanje, toda vsi so se izjalovili. Sedaj pa mu je zavel prijaznejši veter.

Edini pri nas res razviti sport je kolesarstvo. Kolesarji so si že pred časom ustanovili kolesarski odsek, ki je v razmeroma kratki dobi dosegel kar moči lep razvoj. Sodeloval je že na dveh dirkah in obakrat je proti pričakovanju dosegel častno mesto. Pri tej priliki bodi omenjeno, da so naši kolesarji premalo obzirni do pešcev. Pripetilo se je že nekaj manjših nesreč, a kakor izgleda, jih te še niso napotile k previdnejši vožnji. Malo več strogosti od strani varnostnih organov, pa bi gotovo zaleglo.

Nogomet so sicer gojili poedinci, vendar brez vsake smotrenosti. Te dni se je oglasilo pri trgovcu g. Lavoslavu Mrnuhu, ki je predsednik kolesarskega odseka, nekaj navdušenih nogometašev in ga prosili, naj ustanovi kolesarski odsek tudi nogometno sekcijo. Po kratkih razgovorih so se zedinili in so sklicali v soboto 20. t. m. sestanek vseh sportnikov v gostilni Weinberger, kjer so sklenili združitev obeh sekcij. Tako smo dobili že dolgo zaželjeni S. K. Zagorje. Navdušenje, ki je vladalo na sobotnem sestanku dokazuje, da ne bo ostalo samo pri raznih sklepih.

Važno vprašanje pa je, kje dobiti primeren prostor. Za sedaj bo dal najbrž na razpolago g. Mihelčič svoj travnik, kar pa še ne zaključuje tega vprašanja. S. K. bi moral dobiti nekje primeren prostor v stalno uporabo, kajti le v tem primeru je njegov razvoj in obstanek zagotovljen. Morda bi se to pereče vprašanje rešilo na sličen način, kakor so ga rešili nogometaši iz Litije, katerim je dala predilnica prostor brezplačno v uporabo. Vsekakor bo treba iti mlademu S. K. Zagorje v vseh ozirih na roke, da mu ne bodo materijelne ovire zavrle razmaha in odvzele mladini, in to baš rudarski, zelo potrebnega razvedrila po težkem jamskem delu.

V nedeljo 28. t. m. ob pol 4. uri popoldne bodo naši nogometaši odigrali prvo tekmo z rezervo Amaterjev iz Trbovelj. Želimo, da bi jim bila mila sportna sreča, in jih vzpodbujala na potu kvišku.

Mali oglasi

Trboveljski premog

Specijalni »K O K S« za kurjavo naročite pri »I L I R I J I«.

Dunajska cesta 46. — Telefon 28—20, 25—95.

Iščem 3 sobno stanovanje s pritiklinami za 1. oktober. — Ponudbe na upravo. 806

Peč za kopalnico v dobrem stanju prodam. Naslov v upravi. 804

Stajerski jedilni kostanj razpošilja Jožef Korošec, Sveča, Ptujska gora. 483

Papir za zavijanje natiskan in čist je na prodaj. Naslov pove uprava. 805

»Die Aerztin im Hause« kompletno (2 knjigi) v najboljšem stanju prodam za Din 260.— Naslov v upravi. 452

Ubožen študent bi rad v prostih urah zaslužil za preživljanje s prevajenjem v srbohrvaščino ali iz francoščine in nemščine v slovenščino. Pogoji v upravi. 807

Službo dobi takoj 492

ženska pisarniška moč

zmožna perfektno slovenskega in nemškega jezika, po možnosti obeh stenografij, strojepisja in nekaj knjigovodstva. Prošnje s točno navedbo osebnih podatkov, šolske izobrazbe in dosedanjih službenih mest s spričevali je nasloviti na upravo „Jugoslovana", Gradišče 4

Galanterijski izdelki vseh vrst iz bakra, medi, aluminija, cinka in drugih pločevin izdeluje in prevzame v izdelovanje

Jos. Otorepec, d. z o. z.

v Ljubljani Za gradom 9

Točna postrežba Solidno delo!

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VI. No. 19.702.

Sprememba v imeniku zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

Dr. Tominšek Zdenka, zasebna zdravnica v Ljubljani, je bila vpisana v imenik zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 12. septembra 1930.
Po banovi odredbi:
Zdravstveni inšpektor:
dr. Mayer s. r.

*

VI. No. 20.091

Sprememba v imeniku zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

Dr. Pingovič Borivoj, sanitetni poročnik, je bil izbrisan iz imenika zdravniške zbornice za Dravsko banovino radi premestitve v Šip.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 18. septembra 1930.
Po banovi odredbi:
Zdravstveni inšpektor:
dr. Mayer s. r.

Konkurzni razglasi

S 12/30—2. 2241
583.

Konkurzni oklic.

Razglasitev konkurza o imovini Horvat Otona, trgovca v Mariboru, Kralja Petra trg. Konkurzni sodnik dr. Kovča Fr., sodnik okrožnega sodišča v Mariboru.

Upravnik mase dr. Rudolf Ravnik, advokat v Mariboru.

Prvi zbor upnikov pri imenovanem sodišču, soba št. 84
dne 2. oktobra 1930.
ob enajstih dopoldne.

Oglasitveni rok do 3. novembra 1930.

Ugotovitveni narok pri imenovanem sodišču dne 13. novembra 1930
ob desetih, soba št. 84.

Okrožno sodišče v Mariboru, odd. III.,
dne 22. septembra 1930.

*

E 228/30—12. 2227
584.

Sklep.

S sklepom z dne 3. maja 1930. E 228/30-2 dovoljena izvršba potom prisilne prodaje polovice nepremičnin vl. št. 3 k. o. Dolsko se v smislu § 200 št. 3 i. r. ustavlja.

Pred potekom pol leta od dneva ustavitve se ne more predlagati novo dražbeno postopanje zaradi te terjatve.

Okrajno sodišče v Sevnici, odd. II.,
dne 18. septembra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Pov. No. 76/32.

Poziv.

Vsi lastniki navadnih koles (biciklov), ki stanujejo v okolišu uprave policije v Ljubljani, se pozivajo, da prijavijo najkesneje do 10. oktobra 1930. svoja kolesa na najbližji varnostni stražnici. Navesti je treba ime, poklic in natančen naslov lastnika, znamko in tovarniško številko kolesa ter dan nabave kolesa.

Uprava policije v Ljubljani,
dne 22. septembra 1930.

*

Štev. 8228/II. 2213—2—2

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje za na dan 13. oktobra 1930. ob 11. uri nabavo:

svetilnih armatur.

Pogoje se dobe pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Velenje,
dne 20. septembra 1930.

*

Štev. 3661/7—1930. 2223—3—2

Razpis.

Z odobritvijo Kraljevske banske uprave Dravske banovine v Ljubljani z dne 8. septembra 1930., V. No. 5038 razpisuje uprava banovinske splošne bolnice v Ljubljani po zakonu o državnem računovodstvu (člen 86-105, oddelek B, pogodbe in nabave) v skrajšanem roku 10 dni II. pismene ofertalno licitacijo

na dan 10. oktobra 1930. ob 11. uri in sicer za:

1. dobavo 25 umivalnikov za posodo (16 večjih in 9 manjših tip);
2. popravo starega parnega kotla (zamenjava kotlovnih cevi, varjenje, opiljenje, preizkušnje in montaža);
3. dobavo aluminijaste transportne posode za jedila (iz kuhinje na oddelke);
4. dobavo 40 posteljnih omaric in 40 ročnih dvigal za bolnike v posteljah (»Bettgalgen«);
5. dobavo mostne tehtnice;
6. podaljšanje obstoječe kanalizacije do Ljubljanice.

Licitacija se vrši v ravnateljski pisarni banovinske splošne bolnice v Ljubljani. Ponudbe se morajo glasiti na vse ali tudi na le posamezne dobave oz. dela.

Podrobnejša pojasnila dobe interesenti ob uradnih urah pri upravi bolnice.

Ponudbe, opremljene s kolekom za 100 dinarjev, morajo izročiti ponudniki ali njih pooblaščenci na dan licitacije med 10. in 11. uro dražbeni komisiji, če jih ne dopošljejo prej pravočasno po pošti.

Ponudbe morajo biti v zapečatenem ovitku (kuverti) z oznako: »Ponudba za dobavo (navesti je treba predmte) ponudnika N. N.«

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrecno izjaviti, da so mu dobavni pogoji v celoti znani in da nanje pristaja.

Obenem s ponudbo, toda v posebni kuverti, je treba predložiti dražbeni komisiji:

1. potrdilo o položeni kavciji,
2. potrdilo o plačanih davkih za tekoče tromesečje,
3. potrdilo o dražbeni sposobnosti.

Vsak ponudnik mora pravočasno položiti kavcijo, jugoslovanski državljani 5%, inozemci 10% ponujene vsote. Kavcijo je treba položiti v gotovini ali v vrednostnih papirjih po čl. 88. zakona o državnem računovodstvu, in sicer pri hipotekarni banki, davčnem oblastvu ali pri upravi bolnice, pri poslednji najkesneje do 10. ure na dan licitacije.

Licitacijska komisija in nadzorna oblast ni vezana na najnižjo ponudbo.

Uprava banovinske splošne bolnice v Ljubljani,
dne 20. septembra 1930.

*

Štev. 3329. 2232

Razglas.

Direkcija šum v Ljubljani ponovno razpisuje v verskozakladnih gozdih v področju šumske uprave na Bledu prodajo okoli 10.640 plm³ v režiji izdelanega smrekovega tehnično-porabnega lesa in okoli 100 prm³ mehkih drv.

Ponudbe, pisane na tiskovinah, ki se dobe pri direkciji šum v Ljubljani, Bleiweisova cesta štev. 1, se naj vložé do 10. oktobra 1930. do 11. ure dopoldne pri gori omenjeni direkciji.

Vsa predmetna pojasnila daje direkcija šum v Ljubljani in šumska uprava na Bledu.

Direkcija šum v Ljubljani,
dne 23. septembra 1930.

*

Štev. E. r. 1903/30.

Razglas.

Po § 111. zakona z dne 7. novembra 1900., kranj. dež. zak. št. 28, ozir. dopolnitvah temu zakonu z dne 15. novembra 1910., kranj. dež. zak. št. 37 in § 149. ministrskega ukaza z dne 18. julija 1915., kranj. dež. zak. št. 38 se s tem razglaša zaključek postopanja glede zložbe gotovih poljedelskih zemljišč, vpisanih v vložnih št. 89, 90, 91, 94, 97 in 191 kat. obč. Dobrava pri Kropi ter v vložni št. 65 kat. obč. Založe, sodni okraj radovljiški, ker je ta agrarna operacija popolnoma izvršena.

Z dnevom, ko se objavi ta razglas, ugasne glede te agrarne operacije pristojnost agrarnih oblasti, tako, da ostanejo le-ta odslej pristojna samo še za razsojanje v § 106 uvodoma cit. zakona navedenih zahtevkov.

Komisija za agrarne operacije v Ljubljani, dne 23. septembra 1930.

*

Ok VI štev. 339/11—1930. 2225

Razglas

o II. ponudbeni licitaciji za zgradbo občinske ceste I. reda s

Sv. Ožbolt—Kapla.

Ker I. ponudbena licitacija za zgradbo občinske ceste I. reda Sv. Ožbolt—Kapla ni uspela, razpisuje Okrajni cestni odbor Maribor za zgradbo zgoraj omenjene ceste II. javno pismeno ofertno licitacijo v roku 20 dni na dan 11. oktobra 1930. ob 11. uri dopoldne v prostorih Okrajnega cestnega odbora Maribor, Koroška cesta štev. 26/II.

Pogoji so isti, kakor so bili javljeni pri razglasu za I. licitacijo imenovane ceste in ki so objavljeni v »Službenih objavah« dnevnika »Jugoslovan« z dne 10. septembra 1930., stran 8.

Okrajni cestni zastop v Mariboru,
dne 22. septembra 1930.

*

592/prez./30.

Razpis.

Rektorat univerze kralja Aleksandra Prvega v Ljubljani razpisuje mesto docenta cerkvenega prava na teološki fakulteti. Službeni pogoji so podani v § 20., odst. 1, 2, 7, 9, § 30. v. in § 31. zakona o univerzah. Prošnje naj se opremijo z listinami po določilih § 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih in naj se jim po zahtevi § 20., odst. 1, 2, priložijo doktorska diploma, znanstveni spisi in dokaz, da so pretekla tri leta, odkar je prosilec naredil diplomski izpit. Tako opremljene prošnje naj se vložijo pri rektoratu do 20. oktobra 1930.

Rektorat univerze kralja Aleksandra Prvega v Ljubljani,
dne 20. septembra 1930.
Rektor: **Dr. Dolenc, m. p.**

Razne objave

2239

Objava.

Izgubil sem šolsko izpustnico IV. c razreda II. deške osnovne šole v Ljubljani za l. 1904/05., izpričevalo obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani in učno izpričevalo trgovske Tönnies G. v Ljubljani, vsa na ime: Slivar Rudolf iz Ljubljane, katera proglašam za neveljavna.

Slivar Rudolf, s. r.

*

2244 2—1

Objava.

Izgubil sem uradno legitimacijo št. 1608 izdano dne 27. junija 1923. od bivšega oblastnega inšpektorata finančne kontrole v Ljubljani na ime Matauš Štefan, t. č. podpreglednik fin. kontr. v Mariboru, glavna carinarnica, ter jo proglašam za neveljavno.

Matauš Štefan s. r.

*

2245

Objava.

Izgubil sem izpričevalo III./IV. razreda ljudske šole v Ljubljani (pri sv. Miklavžu) iz l. 1987./88. na ime: Mihelič Mihael, rodom iz Ljubljane. Priglašam ga za neveljavno.

Mihelič Mihael s. r.

*

2234

Objava.

Izgubil sem šolsko odpustnico VI. razreda osnovne šole v Sodražici za šolsko leto 1920./21. na ime Košir Franc iz Sodražice 67.

Proglašam jo za neveljavno.

Košir Franc, s. r. Sodražica 67.

Jožef Delmont:

Tretja stopnja

Amerikanska groteska.

(Dalje.)

Eden detektivov je postavil namizni ventilator za pečenko tako, da je njen vabljivi vonj udarjal Timu naravnost v nos.

»Well, Tim Shea, najbrže si že lačen. Mogoče košček pečenke? S čebulo, ali morda raje z letošnjim krompirčkom?«

Detektivi so si rezali mogočne kose še krvave pečenke in jo goltali s svojimi zlatoplombiranimi zobmi.

Tim Shea pa si je popravil telovnik nad trebuščkom, pogledal detektivu iskreno v oči, porinil svoj tobak z desne na levo stran, in dejal:

»Hvala lepa, gospod šef, toda moj zdravnik mi je prepovedal uživati meso.«

»Potem morda nekoliko cvetače z beluši?«

»No, no! Nikar se ne trudite. To sočivje je bilo pripravljeno z mesom in meso mi škoduje. Poleg tega pa je danes moj postni dan.«

Detektivi so na tihem preklinjali, da so se iskre kresale. Toda na zunaj tega niso pokazali. Kakor trska suh detektiv je pristopil sedaj k Timu, ga dobrodušno potrepljal po plečih in potegnil iz hlačnega žepa ploščato steklenico z zlatorujavo vsebino, jo odmašil in jo pomolil zločincu pod nos.

»Well, Tim, old boy, požirka pristnega Kentucky-Rya pa vendar ne boš odklonil?«

Tima so sline kar dušile. S težavo jih je pogoltnil. Potem pa je ostro uprl svoj enooki pogled na zapeljivca:

»Sedaj naj se pa še kdo čudi, če državljani Zedinjenih držav ne spoštujejo prohibicijskega zakona?! Ko pa vendar čuvarji javnega reda, policija sama gazi z nogami zakone naše slavne domovine!« Vstal je s svojega stola in stopil pred posestnika steklenice:

»Mr. detektiv! Dajti si dopovedati, da sem abstinent in da ne bom kot pošten državljan USA nikdar kršil njihovih postav!«

Po tej izjavi je Tim zopet sedel na svoje mesto.

V dušah detektivov se je gromadil cel besednjak najsočnejših psovk. Ta lopov, ta prokleti enooki pes jih vse skupaj vleče za nos!

»Tim Shea!« je dejal policijski komisar z zadrževano ljutostjo, »Tim Shea! Pet, ne, deset dni in noči boš sedel tukajle in ne boš ne jedel, še manj pil in niti trenutek ne boš zatisnil oči, dokler ne boš priznal, da si ga umoril.«

»Oh, mr. komisar, to je pa protizakonito! Po paragrafu devetstodvaintrideset občega državljanskega zakonika USA, stran štiristooseminintrideset, odstavek devet, je bil dne štirinajstega avgusta leta entisočdevetstoenajstega sprejet zakon, po katerem je tretja stopnja za vselej odpravljena. — Vi ne kršite torej samo zakona o zabrani opojnih pijač, temveč tudi zapoved, odnosno prepoved paragrafa devetsto — — —«

Močno zvonenje telefona je prekinilo Timova izvajanja.

»Vas kličejo, mr. komisar. Na telefonu je pisarna gospoda guverneja v Lusiani.«

Mr. Jennings Pillbury si je hitro zapel jopič in skočil k telefonu.

»Allright, v nekaj minutah bom tam, mr. Johnson. Jes, jes, vzel bom svoj avto!«

Sedemnajsti detektivi so spoštljivo prisluškovali pogovoru. Šef se je obrnil nanje:

»Jaz moram v stvari tegale gentlemena,« pri tem je ironično pokazal na Tima Shea, ki je brezbrižno poslušal, »k guvernerju. Tajnik mi je pravkar povedal, da je mr. Tim Shea zagrešil tudi nekaj zločinov proti avtoriteti države.«

Detektivi so pogledali na Tima, ki je ravnodušno dalje predel čas.

»Gospodje, nadaljujte ljubeznivi razgovor z gentlemenom, dokler se ne vrnem. Mogoče je, da bom moral v tej zadevi celo v Washington. Upam, da bo pri mojem povratku stvar že urejena in da vas ne najdem več tukaj. Častivredni mr. Shea vam bo gotovo prav kmalu zaupal svoje male tajnosti, če boste znali prav zastaviti vprašanja.«

Detektivi so malomarno pozdravili in zopet sedli na svoja mesta, ko je njihov šef zapustil sobo. Najprej so pospravili ostanek pečenke tja, kamor je bila namenjena in so s kruhom pobrali mast z hrastove deske, na kateri se je bila nahajala. Nato so se pokrepčali z whiskijem, nazdravljali Timu, potem pa ubogega grešnika kar obsuli z vprašanji.

Tim je pomežiknil, segel v desni žep svojega jopiča, potegnil iz njega ploščato srebrno steklenico in jo bliskovito nastavil na usta ter požiral in goltal, da je bila še prazna, ko se je najbližji detektiv zavedel iz osupnjenosti in mu iztrgal steklenico iz rok.

»Well! Proklet naj bom, če ni to steklenica našega šefa!«

»Takšen lopov!« je vpil drugi, »okrade policijskega komisarja kar med zaslišavanjem!«

Detektivi so bruhnili v smeh, dočim je Tim Shea ostal povsem resen.

Zopet je zapel telefon.

Nekdo je klical predstojnika detektivov. Na drugem koncu žice da se je javil policijski komisar.

»Jes, yes, yes, yes, sir! Allright!«

Z izjemo Tima so vsi pozorno prisluškovali.

Predstojnik detektivov je odložil slušalo. Vzel je iz žepa ročne okove in stopil z njimi pred Tima:

«Neskončno mi je žal, mr. Shea, toda moram — na višje povelje. Hallo, Jimmy!« s temi besedami se je predstojnik obrnil na mlajšega tovariša. »Skoči doli v stražnico in prinesi nožne okove.«

Jimy je hitro stekel iz sobe, ostali po so na peto čakali na pojasnilo.

»Šef je telefoniral. Tima hočejo zaslišati v guvernerjevi pisarni! Počakati moramo tukaj, dokler se ne vrne z obdolžencem. Potem se bo zaslišavanje nadaljevalo. Bog ve, kaj je ta nedolžni angel še vse zagrešil?« S temi besedami se je obrnil na Tima.

Jimmy je prinesel verigo, s katero so speli obdolženčevo desno zapestje z njegovim desnim gležnjem.

Stražnik v kroju, ki je stal pri vratih, je spustil v sobo dva gospoda:

»Mr. Burbank in mr. Daniel od državne policije.«

Eden od njih je predložil povelje policijskega komisarja na izročitev Tima Shea.

Tim je zahteval, da mu pokažejo listino.

»Ne zbijaj nobenih šal!« ga je nahrulil eden državnih detektivov. »Marš! Vstani!«

»Ne grem, dokler ne vidim povelja,« je trdovratno vstrajal Tim.

»Pa mu pokažite listino,« je dejal predstajnik detektivov in mu pomolil povelje pred nos.

»Tukaj manjka žig!« je ugovarjal Tim, »to je goljufija! Nikamor ne grem!«

»Glej, da se zganeš! S teboj se ne bomo dolgo ukvarjali.« S temi besedami je državni detektiv prijel Tima za vrat, ga dvignil s stola in ga pahnil proti vratom.

Tim se je vrgel na tla, se zvil v klopčič in rjul, ko da ga peljejo na morišče.

»Ne! Ne grem! Linčati me hočete!«

Več detektivov je brutalno dvignilo Tima in ga tiralo na cesto. Tudi so pomagali državnima detektivoma spraviti Tima v avto. — — —

Z glasnimi signali je drvel voz policijskega komisarja skozi mesto.

Pred gledališčem se je gromadila zapuščajoča ga množica.

(Konec jutri.)

Moderno preseljevanje narodov

V Lausanne sklenjen mir med Grčijo in Turčijo po težkem porazu Grkov v Mali Aziji je imel za posledico, da so grško prebivalstvo v Mali Aziji preselili v Grčijo, turško prebivalstvo v Grčiji pa v Malo Azijo. To moderno preseljevanje narodov v zgodovini nima primere.

Velike ljudske mase so se vedno selile, vsaj se narodi pravzaprav vedno selijo, enkrat zaradi gospodarskih razmer, pa tudi iz verskih in političnih ozirov. Pri preseljevanju Grkov in Turkov pa gre še za nekaj več: gre tu namreč za poskus, da se narodi presele po načrtu, da se odstranijo razni prepiri med državami in narodi.

Danes že lahko ugotovimo, da je preseljevanje bilo za Grke dosti ugodnejše kakor za Turke, kajti gospodarstvo se je v krajih, kjer so naselili Grke, znatno bolj dvignilo kakor pa tam, kjer so naselili Turke. Gospodarstvo je napredovalo zlasti od l. 1924. do l. 1927. Grški naselniki iz Male Azije so namreč prinesli s seboj zelo razvito prakso v vinogradništvu, v vrtnarstvu in v kulturi tobaka, dočim so bili Turki v Macedoniji in v Traciji večinoma le malo sposobni kmetje. Med Grki je bilo pa tudi mnogo trgovcev, ki tudi niso za grške naseljence brez pomena, kajti ti znajo dobro spraviti v denar pridelke svojih rojakov.

Iz Male Azije se je preselilo v Grčijo okoli 143.000 rodbin vinogradnikov in pridelovelcev tobaka, skupaj okoli 600.000 oseb. Od teh so naselili okoli 112.000 rodbin v Macedoniji, 16 tisoč rodbin v Traciji in skoro 5000 rodbin na otoku Kreti. Okoli 10.000 rodbin pa so naselili po drugih krajih Grčije.

Istočasno s kolonizacijo se pa izvršili še druga važna dela. Izsušili so obširna močvirja, izboljšali so ceste, napravili mnogo novih vodnjakov itd., tako da so pridobili okoli 200.000 hektarjev rodovitne zemlje. Napeljava vode na polja pa je dvignila donos polja za 20-krat.

V splošnem je Grčija vsled omenjenega preseljevanja pridobila nad 1 milijon prebivalcev, Turčija pa jih je ravno toliko izgubila.

Zelo pospešila pa je vse to delo v Grčiji agrarna reforma, ki je razlastila vsa posestva in cerkvena in državna veleposestva v korist naseljencev.

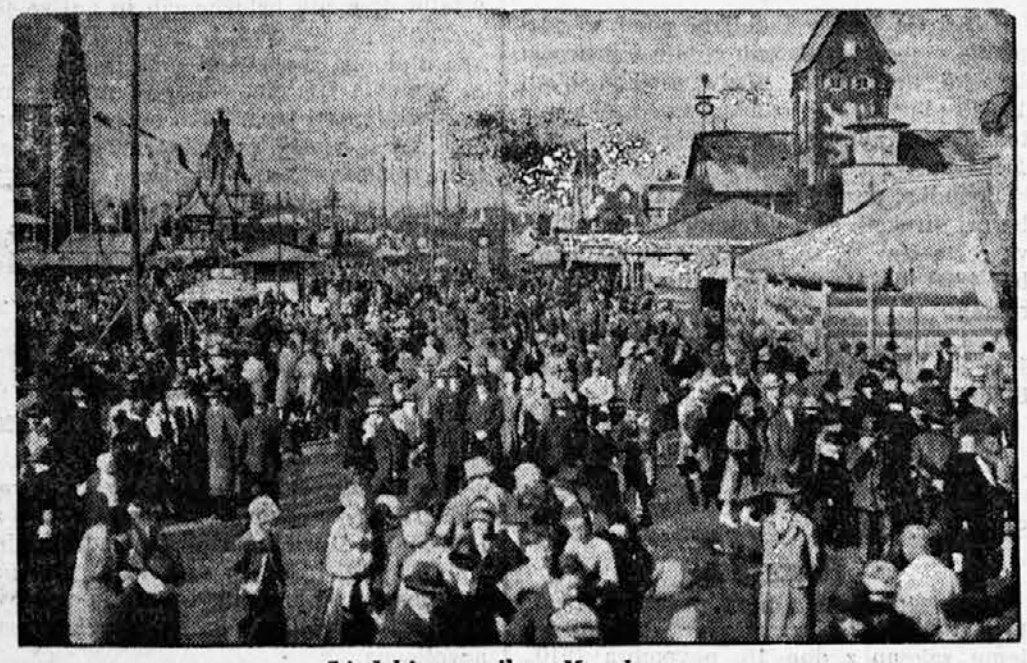

Ljudski praznik v Monakovem.
V Monakovem, glavnem mestu Bavarske, prirejajo vsako leto meseca oktobra veliki sejm, ki je združen z velikimi zabavami. To je takozvani »Oktoberfest« — »oktoberski praznik«. Slika nam kaže življenje in vrvenje na veseliškem prostoru.

Trgovina z opojnimi strupi

Mednarodna organizacija — Posebna konferenca proti temu zlu

Z velikopoteznostjo, ki daleč nadkriljuje vse zvijače ameriških tihotapcev z alkoholom, delajo prevejanci, ki trgujejo z opojnimi strupi (opij, morfij, kokain itd.) in ki jih je v najnovejšem času začela policija prav krepko preganjati. Pri raznih trgovcih s tem blagom je policija zaplenila samo v zadnjih par dneh nad 200 kilogramov heroina, obenem pa je tudi našla seznam trgovcev s tem prepovedanim blagom, ki »delajo« v Hamburgu, Berlinu, Parizu, Londonu in Newyorku.

Na parniku severonemškega Lloyda »Europa« so zaprli skladiščnika Karola Schocha, ki je hotel vtihotapiti v Newyork za 80.000 mark opojnih strupov. Nemški kapitan je obvestil o stvari ameriške carinske oblasti in tudi v tem slučaju upajo priti na obe dobro organizirani družbi za trgovino z opojnimi strupi.

Kakor vse kaže, obstoji za trgovino s temi strupi velika mednarodna svetovna organizacija, ki ima povsod svoje mreže razprostrte. Ni pa vedno en strup v modi, ampak kakor vsaka moda, tako se menja tudi tu. Nedavno so najbolj zahtevali in iskali opij. Ta strup pridobivajo iz mleka iz zelenih makovih glavic. Opija je prišlo največ s Kitajskega, iz Indije, Perzije in Male Azije (nekaj ga pridelujejo tudi v Macedoniji). Pridelovanje opija pa ni lahka stvar, ker mora pridelovalec zelo paziti, kdaj je pravi čas za narezavanje makovih glavic.

Vsaka makova glavica ima približno 2 stotinki grama opija. Najboljši mak oziroma opij pridelujejo v okolici Smirne v Mali Aziji.

Največ opija porabi Kitajska. Tam pa opija ne uživajo v praških, ampak ga kade v posebnih pipah za opij.

Razne države si prizadevajo že več let, da omeje pridelovanje opija. Dokler pa bodo v raznih deželah rabili tolikšno količino opija, kakor jo rabijo sedaj, bo težko kaj uspeha. Samo v Egiptu, ki ima komaj 14 miljonov prebivalcev, je bilo zaradi zlorabe z opijem kaznovanih v enem letu nad pol miljona ljudi.

V Indijo pa vozijo silne množine kokaina, ne da bi mogli dognati, odkod. Tudi v Zedinjenih državah porabijo dosti tega strupa, zlasti odkar so prepovedali alkohol. Statistika kaznjencev je dognala, da je vsak tretji kaznjenec užival ta ali ni opojni strup, proti alkoholni prepovedi pa se je pregrešil le vsak sedmi kaznjenec.

Pred nekaj leti je začelo tudi Društvo narodov boj proti opojnim strupom, toda brez uspeha. Sklenili so posebno konvencijo, po kateri naj bi se dobival opij le v zdravniške svrhe. To je sicer na pirju sicer jako lepo, je pa v praksi vse drugače. Dvajset držav se je res zavezalo, da ne bodo producirale več kot 336 ton opija na leto, resnični konsum opija pa znaša na leto nad 8000 ton!

Nedavno so v Ameriki zaplenili trgovske knjige neke družbe za prodajo opija. Iz knjig so dognali, da je štela družba 18.000 organiziranih članov in da je delala s kapitalom skoro 2 milijard dinarjev. Neki član družbe je pri zaslišavanju izjavil, da mu je mogoče v 24 urah dobiti opojnih strupov za več kot 50 miljonov dinarjev.

Današnji »modni« opojni strup je heroin, dočim sta stopila morfij in kokain nekoliko v ozadje. Heroin je dvakrat močnejši kot morfij in lahko si mislimo, kaj ta strup lahko napravi, če pride v neprave roke.

Kako postaneš doktor?

V »Prager Tagblatt«-u beremo:

»Nedavno sem poslušal v neki kavarni v Pragi pogovor, ki nam odkriva povsem novo vrsto trgovine.

»Slišal sem, da ste že promovirali (postali doktor). Čestitam. Ampak — koliko ste plačali za disertacijo?«

Če se ljudje kar meni nič tebi nič tako vprašujujejo, mora biti zadeva že zelo javna in zelo znana...

Absolventi filozofske fakultete morajo izdelati, predno postanejo doktorji modroslovja, znanstveno delo ali »disertacijo« o tem ali onem predmetu po dogovoru s profesorjem. Disertacija ima navadno obseg male brošure in treba je običajno nekaj mesecev temeljitega dela, predno je gotova. To delo pa ne diši vsakemu in tako se je razvila med študenti posebna pridobitna panoga, da priden in sposoben dijak izdela disertacijo in jo proda svojemu tovarišu. Tako je neki dijak naredil svojemu tovarišu disertacijo o nekem književnem vprašanju za 1000 (čeških) kron. — disertacija je obsegala 60 s strojem pisanih strani. Kjer je pa treba brskati po raznih virih, je disertacija seveda primerno dražja in stane 3000 do 5000 kron. Kdor nima dovolj denarja, mora pač sam delati. Ker pa dijaki navadno niso bogati, je ponudba takih del vedno večja kakor pa povpraševanje. Najmanj 25 odstotkov vseh disertacij pa spada med »kupčijsko« blago. Kljub temu pa smo mi (Čehi) še daleč zadaj za Amerikanci, kjer imajo »vseučilišča«, ki pošljejo človeku za primerno nagrado seveda kar doktorsko diplomo na dom.

Dr. Josip Kumpfmüller,
novi škof v Augsburgu. Za škofa je bil imenovan kot naslednik pred 4 meseci umrlega škofa Maksa Lingg-a.

Stoletnica stearinskih sveč

Ljudje so si že v starih časih prizadevali iznajti umetno svetlobo. Najbolj priprosto umetno svetlobo je dajal ogenj na ognjišču, toda tega ni bilo mogoče poljubno prenašati, pa tudi nevaren je bil, ker je bil ne samo svetel, ampak tudi goreč. Zato so ljudje že zgodaj začeli iskati druge snovi za razsvetljevanje.

Prve »sveče«, če jih smemo tako imenovati, so se pojavile v starem Rimu v dobi preganjanja kristjanov, ki so se skrivali v katakombah. To so bile lanene vrvi, ki so bile namočene v smolo ali pa vosek. V severni Evropi pa so svetili do devetega stoletja s trskami. Prve sveče so prižigali na Nemškem in na Francoskem dokaj pozno, šele v drugi polovici srednjega veka. Prve sveče so bile lojene, voščene sveče so iznašli šele pozneje, bile pa so zelo drage, tako da so ž njimi svetili samo najbogatejši plemenitaši in pa v cerkvah. Za razsvetljavo so porabili v cerkvah ogromne množine sveč. S svečami so svetili do prve polovice 19. stoletja in vsi nočni dogodki za časa velike francoske revolucije in v Napoleonovi dobi so se odigravali ob razsvetljavi s svečami.

Šele leta 1825. se je posrečilo v Parizu kemikoma Simoninu in Manjo-u izdelovati sveče iz stearina. Stearin je mešanica loja in palmovega olja, odpadek je glicerin. Trije drugi francoski kemiki so začeli iz tega blaga izdelovati sveče in so si dali svojo iznajdbo tudi patentirati. Toda šele 5 let kasneje je nastopil mož, ki je začel izdelovati brezhibne sveče iz stearina in to je bil fabrikant Milly in po njem še danes imenujejo ljudje stearinske sveče »Milly«-sveče.

Najbolj priljubljena opereta

Po gledališki statistiki so doslej največkrat igrali Leharjevo opereto »Vesela vdova«. To so igrali po vsem svetu 8300 krat. Schubertovo opereto »Dreimäderlhaus« so igrali 7700 krat, Suppé-jevo »Dichter und Bauer« (pesnik in kmet) 7300 krat, Straussovo opereto »Ein Walzertraun« 6000 krat, Leharjevo »Grof luksemburški 5500 krat in Kalmannovo »Csardas Fürstin« 4900 krat.

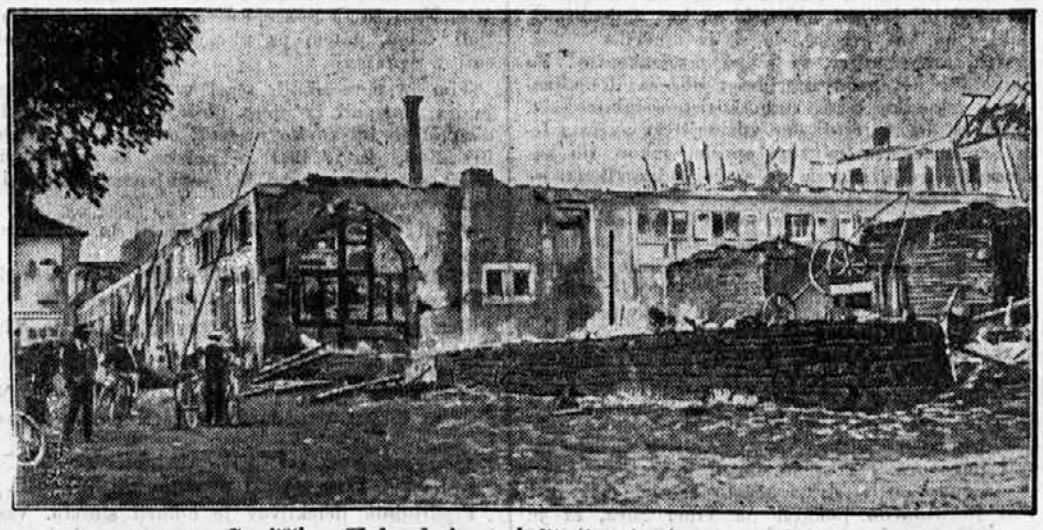

Grajščina Hohenheim pri Stuttgartu je pogorela.
V grajščini Hohenheim je preteklo soboto izbruhnil požar, ki je uničil velik del poslopja. V grajščini je bil nastanjen Tehnološki zavod poljedelske šole, ki je tudi zelo poškodovan.

Sovjetska naselbina v Severnem ledenem morju

Upravnik male naselbine, ki jo je ustanovila sovjetska vlada na Franc-Jožefovi zemlji, je v Moskvo poročal po radiju, kako žive ljudje v tej naselbini. Zgradili so si cvetličnjak, kjer goje solato, zelenjavo in tudi nekaj cvetlic, ki prav dobro uspevajo. V cvetličnjaku znaša toplota do 12 stopinj, dočim je ponoči zunaj do 7 stopinj mraza. Naselniki so večinoma znanstveniki, ki merijo toploto morske vode, včasih jo pa tudi udarijo na sosedne otoke, kjer preiskujejo njihovo sestavo. Dne 2. septembra je solnce zašlo za nekaj mesecev in začela se je polarna noč. — Profesor Samojlovič, znani raziskovalec polarnih krajev, ki se je te dni vrnil z ledolomcem »Sjedovam« v Arhangelsk, označuje letošnjo ekspedicijo v polarne kraje kot najbolj uspešno, kar jih je kedaj doživel; ekspedicija je prišla v kraje, kamor še nikdar ni prišla nobena ladja.

K vladni krizi v Avstriji

Avstrijska vlada se nahaja v hudi krizi. Minister za trgovino dr. Schuster (zgoraj) je že odstopil, odstopil pa je tudi podkancler Vaugoin (spodaj), ki je vodja velike krščansko-socialne stranke v Avstriji. Oba sta odstopila zaradi spora, ki je nastal v vladi zaradi čudnega gospodarstva s tajnimi fondi, ki so se zbirali pri upravi avstrijskih državnih železnic.

Radio

Ljubljana, petek, 26. septembra: 12.00 Dnevne vesti, plošče. 13.00 Čas, borza, plošče. 18.00 Koncert radio orkestra. 19.00 Dr. L. Sušnik: Francoščina. 19·30 ga. Bartolova: »Tvoj dom, tvoj ponos. Ob 20·00: g. prof. Pengov: Koristni efekt stroja. Ob 20·30: Molitev v ariji in pesmi. — Program večernega koncerta kot je navedeno v »Vestniku«, le da ob 20·30: Plošče.

Ljubljana, sobota, 27. septembra: 12.00 Dnevne vesti — plošče. 13.00 Čas, borza, plošče. 18.00 Koncert radio orkestra. 19.00 Ga. Orthaber: Angleščina. 19.30 Dr. Valter Bohinec: Aktualna ura. 20·00: Plošče. 20·30: Prenos iz Beograda.

Beograd, petek, 26. septembra: 12.45 Opold. koncert radio kvarteta. 13.30 Poročila. 17.05 Recitacije. 17.30 Koncert jazz orkestra. 19.30 Zmaga jugoslovanske vojske, predava kapetan Z. Lintić. 20.00 Odlomki iz opere »Pagliacci« (plošče). 20.30 Sonatni večer za vijolino in klavir (Butakov, klavir). 21.20 »Stric Vanja«, drama v 4 dej., Čehov. 22.20 Čas in poročila. 22.35 Večernik radio kvarteta.

Beograd, sobota, 27. septembra: 12.45 Opold. koncert radio kvarteta. 13.30 Poročila. 17.05 Mladinska ura. 17.30 Narodne pesmi s spremljanjem kitare, poje B. Nikolić. 18.00 Zdravstvena ura. 19.30 Umetnost cerkve sv. Jurija v Oplencu, predavanje. 20.00 Plošče. 20.30 Klavirski koncert gospe I. Petrović. 21.30 Koncert sokolskega pevskega društva iz Vel. Bečkereka.

Zagreb, petek, 26. septembra: 13.30 Poročila. 15.00 Prenos tonfilma. 18.30 Dnevne vesti. 20.30 Kulturne in društ. vesti. 20.35 Lahka glasba. 21.50 Poročila in vreme. 22.00 Nadaljevanje lahke glasbe.

Zagreb, sobota, 27. septembra: 13.30 Poročila. 17.00 Popoldanski koncert. 18.30 Dnevne vesti. 20.15 Kulturne in društvene vesti. 20.30 Koncertni večer (prenos iz Beograda). 22.40 Plesna glasba.

Razširjajte Jugoslovana!

Izdaja tiskarna »Merkur«, Gregorčičeva ulica 23. Za tiskarno odgovarja Otmar Mihálek. — Urednik Janez Debevec. — Za inseratni del odgovarja August Kozman. — Vsi v Ljubljani.